

**Univerzita Pardubice
Fakulta Filozofická**

Vznik a vývoj klubu K 231 v Praze a v Jihočeském kraji

Filip Růžička

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra historických věd
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Filip RŮŽIČKA**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny**

Název tématu: **K-231**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Tato bakalářská práce má za svůj cíl zjistit a zmapovat pomocí literatury a pramenů vznik průběh a zrušení hnutí K-231. A také zmapování důsledků tohoto hnutí.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

RAMBOUSEK, Ota, Paměti lichoběžníka, Praha 1999.

RAMBOUSEK, Ota - GRUBER, Ladislav, Zpráva dokumentační komise K 231, místo vydání neuvedeno, USA 1995.

Pavel Pithart osmašedesátý Praha 1990.

MLYNÁŘ, Zdeněk, Mráz přichází z Kremlu, Praha 1990

MORAVEC, Jan, Antipoučení, Praha 1990

KAPLAN, Karel, Československo v letech 1967-1969, Praha 1993

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Václav Veber
Katedra historických věd

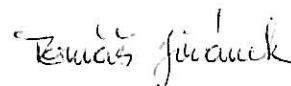
Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 16. 03. 2010

Filip Růžička

Souhrn

Tato bakalářská práce se bude pomocí pramenů a literatury zabývat činností klubu bývalých politických vězňů, klubu K 231 v roce 1968. Také se bude snažit ukázat specifika ve fungování klubu K 231 mimo pražské ústředí a to v Jihočeském kraji.

V úvodu je nejprve popsáno, v jaké časové rovině a za jakých historických okolností klub K 231 fungoval. Další kapitoly popisují vznik, počátky a rozvoj K 231 v Praze. V šesté kapitole je popsána ukázka fungování K 231 v městech Jihočeského kraje. Závěr práce ukazuje, co se dělo s klubem K 231 po okupaci vojsky Varšavské smlouvy.

Klíčová slova:

Klub K 231-rok 1968- pražské jaro- političtí vězni- justice-rehabilitace- vpád vojsk Varšavské smlouvy.

Abstract

This bachelors' thesis will deal with actions of former politic prisoners' club in 1968 called K 231. It will also try to show the aspects of operations of the club K 231 outside the Prague's headquarters, in South Bohemia.

The introduction will describe the era and historical circumstances of the club K 231 operations. The other chapters will describe the foundation, origins and development of K 231 in Prague. The operations of K 231 in the South Bohemian cities will be described in the 6th chapter.

The conclusion of this thesis shows what happened to the club K 231 after the military the occupation of Warsaw Pact troops.

Keywords:

Club K 231-year 1968- Prague Spring- political prisoners- justice- Rehabilitation- invasion by Warsaw Pact troops.

1. ÚVOD	1
2. CESTA KE KLUBU K 231	2
2.1. ZAČÁTEK PRAŽSKÉHO JARA	5
3. VZNIK K 231.....	8
4. VYTVÁŘENÍ PROGRAMU A ROZVOJ KLUBU	17
5. VYJEDNÁVÁNÍ S KSČ A REAKCE NA KLUB.....	26
6. KLUB K 231 V JIHOČESKÉM KRAJI.....	29
6.1. CESTA KE VZNIKU K 231 V JIHOČESKÉM KRAJI	29
6.2. VZNIK A FUNGOVÁNÍ K 231 V JIHOČESKÉM KRAJI.....	30
6.3. FUNGOVÁNÍ K 231 V OSTATNÍCH MĚSTECH JIHOČESKÉHO KRAJE.....	35
6.4. ZPRÁVY O K 231 V JIHOČESKÉM KRAJI PO 21. SRPNU 1968	42
7. ČINNOST K 231 DO PŘÍCHODU VOJSK VARŠAVSKÉ SMLOUVY	42
7.1. KAMPAŇ PROTI K 231	43
7.2. SNAHY O NAPLNĚNÍ PROGRAMU REHABILITACÍ A ZÁKON Č. 82/1968 SB.	44
8. OSUDY ČLENŮ K 231 PO OKUPACI	47
9. ZÁVĚR.....	52
10. RESUMÉ.....	54
11. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY:	55
12. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA:.....	57

1. Úvod

Ve své bakalářské práci chci, na základě prostudování dostupných písemných archivních dokumentů, literatury i jiných písemností popsat vznik, fungování i konec jednoho z občanských hnutí, a to konkrétně hnutí politických vězňů - klubu K 231. Jedná se však pouze o krátký časový úsek, necelý rok 1968, kdy během tzv. Pražského jara, mohlo vůbec poprvé za vlády komunistů dojít ke vzniku hnutí, které se zformovalo zřejmě z jejich největších nepřátel, kteří byli odpůrci komunistického režimu nastoleného po únoru 1948. Tato občanská iniciativa představuje jeden z hlavních a rozhodujících okamžiků změn, které v Československu, po dvaceti letech komunismu nastaly. Nebyli samozřejmě jediní, vznikaly i další organizace jako byl například Klub angažovaných nestraníků, který také působil mimo stranické spektrum. Konec K 231 byl zákonitým důsledkem vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 a následným, komunisty nastoleným „normalizačním režimem“.

Když jsem začal hledat prameny ke K 231, snažil jsem se nejdříve najít pramen, který by mi ukázal chronologický vývoj událostí, které byly spojeny s K 231 a také další informace, týkající se Pražského jara a roku 1968. Jako základ pro moji orientaci v těchto událostech mi posloužily tyto práce: kniha od Jiřího Hoppeho *Opozice 68*¹ a diplomová práce *Vznik a vývoj K 231 v roce 1968*² od Karla Starého, které podrobně mapují vývoj K 231. Z těchto prací jsem čerpal základní informace o klubu. Velice důležitá je také kniha *Řešení Gama*³ od Jaroslava Brodského. V této knize je komplexně popsán vznik a fungování K 231 z pohledu jednoho ze zakladatelů K 231.

Podrobně informace o fungování K 231 jsem získával především v archivech. Archiv bezpečnostních složek zachytil informace, které o klubu získávala Státní bezpečnost. Informace jsou zde někdy dost negativní ve svém náhledu na K 231 a mapují především období po zákazu K 231. Nalezl jsem zde také rozsáhlý pramen informací popisující vývoj K 231 v Jihočeském kraji. Druhým archivem byl Archiv ústavu soudobých dějin v Praze. Prameny z tohoto archivu se vztahovaly především pražskému ústředí K 231 a některé z těchto informací se nacházely v obou archivech. Tyto informace byly shromážděny buď od občanů a od Státní bezpečnosti nebo ze stranických archivů. Nacházely se zde také záznamy ze schůzí K 231 a dopisy, které byly adresovány tehdejšími vrcholnými představitelům. Třetím

¹ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7260.

² STARÝ, Karel. *Vznik, vývoj a činnost K 231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha, 1992.

³ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*, Praha, 1990. s. ISBN 80-71607-009-7

archivem z kterého jsem čerpal informace, byl Archiv Národního muzea v Praze, ale odsud jsem vzal jen pár informací o rozdělení názorů uvnitř K 231.

Z literatury byly nejdůležitější již dva výše zmíněné tituly. Z ostatní knih jsem se zaměřil na edice pramenů. Informace z těchto edic pocházejí především z korespondence a popisují události, které ukazují, co se dělo uvnitř klubu nebo co o klubu psali například lidé z vlády. Prameny také popisují zákony, které formovaly K 231. Z ostatní literatury to byly různé knihy popisující události roku 1968 nebo věci, které se vztahují ke K 231. Většina těchto knih se zmiňuje o K 231 jen okrajově.

Dalším důležitým pramenem jsou noviny z roku 1968. Tyto noviny zachycují ve svých článcích to, co si o K 231 mysleli lidé, ale především zachycují vývoj postoje komunistických politiků, který od neutrálního postoje přešel až ke „štvavé“ mediální kampani proti K 231.

Posledními použitými prameny byly elektronické zdroje. Jde o zvukový záznam projevů členů K 231 při ustavující schůzi na Žofině, kde jsou nahrány jednotlivé projevy přednášejících.

2. Cesta ke Klubu K 231

Prohra domácích členů opozice v únoru 1948 znamenala její konečnou likvidaci. Jenže zahraniční opozice se s tímto jevem nehodlala smířit a tak členové těchto skupin zahájili proti pokrokovému zřízení odbojové hnutí vedené různými metodami, které měli socialismu uškodit. Tyto metody způsobily přirozenou snahu socialistického zřízení se ochránit. Tímto způsobem byly zdůvodněny příčiny zavedení nových zákoníků.

Tak došlo ke změně formy trestního práva, která měla nový režim bránit před těmi, skupinami lidí, které by si přáli změnu demokracie v jejím komunistickém pojetí nebo i celkovou změnu režimu. Takové zasahování, nemohl komunistický režim, kopírující sovětský vzor, samozřejmě dovolit. A tak spatřil světlo světa nejobávanější zákon socialistického zřízení. Zákon na ochranu lidově demokratického zřízení č. 231/ 1948 Zb., přijatý v říjnu roku 1948.

Aplikaci citovaného zákona svěřil stát mocenskému orgánu Státnímu soudu, který vznikl zákonem č. 232/1948 Zb. Oba dva zákony byly chápány jako nástroj mimořádné formy trestního práva, který měl za účel posílit vládnoucí režim. Zákon měl kromě represivní funkce, která spočívala v zastrášení třídního nepřítele i další funkci preventivní.⁴

Je zajímavé, jak otevřeně jsou v zákonu popsány jednotlivé úkony nakládání s nepřáteli. Zákon je určen k ovládnání většiny menšinou proti její vůli. Pro tento zákon je typické, že

⁴KRATOCHVÍL, Antonín. *Žalují*. díl.1. Praha, 1991. s. 32. ISBN 80-8521-007.

v něm jako trest dominuje trest smrti. Nejhorší na něm byl rozptýl na kolik provinění se dal praktikovat.

Samotný trest smrti bylo možno realizovat u tzv. velezrady špionáže, atentátu na stranické a státní představitele. Například na velezradu stačilo jen pár nevinných vět o státním převratu, jež nakonec stály život Miladu Horákovou, kterou popravili v létě roku 1950.

Budoucí tajemník klubu K 231 Jaroslav Brodský ve své úvaze: Klub K 231 a kontrarevoluce v Československu napsal: „*Po celé generace bude mít toto číslo chuť krve a slz. To bylo ono Kainovo znamení, které dávalo právo někomu zabít každého. S tímto číslem odešlo více než 100 000 lidí ze 14 milionového národa do věznic a koncentračních táborů. Z toho téměř 40 000 lidí mělo tresty vyšší než 10 let*“.⁵ Vydáním zákona č.231 byla ukončena v českých dějinách epocha důsledné demokratizace, kterou prosazoval T.G. Masaryk. Za dobu první republiky nebyl nikdo z politických důvodů popraven.⁶

Tento zákon začal být okamžitě praktikován a podle údajů z Ministerstva vnitra bylo do roku 1968 odsouzeno cca 128 tisíc politických vězňů.⁷ Zákon č. 231 nebyl jediným „bičem“ na údajného třídního nepřítele. Byly zde ještě další tři zákony.

Lidé byli odsuzováni podle zákona č. 50/ 1923 sb. Na ochranu republiky. Dále podle zákona č. 86/ 1950 Sb. A nakonec nový trestní zákon 140/1961 Sb. Těmto zákonům vévodil již výše zmíněný zákon č. 231/1948 Sb. Celkově bylo v letech 1948-1989 odsouzeno z politických důvodů 264 429 lidí.⁸ Jak z těchto údajů vyplývá, komunistický režim své odpůrce rozhodně nešetřil.

Po tvrdých 50. létech však nastal v české komunistické justici pozvolný a rozpačitý obrat. Tehdejší prezident Antonín Novotný vyhlásil první důslednější amnestii. Stalo se tak v květnu roku 1960. Tato amnestie, týkající se politických vězňů osvobodila 5319 lidí. Jenomže dále bylo z amnestie vyloučeno 3 tisíce vězňů, které strana nechtěla propustit z důvodů protistátní činnosti.⁹

Přesto pokračovaly další velké amnestie. V roce 1962 bylo propuštěno z vězení 2520 osob. V roce 1965 vyšlo z vězení dalších 170 politických vězňů.¹⁰ K těmto amnestiím se ještě přidaly individuální milosti.

⁵ Tamtéž.s.32.

⁶Tamtéž.s 33.

⁷ KAPLAN,Karel,PALEČEK,Pavel.*Komunistický režim a politické procesy v Československu*. Brno, 2001. s. 39. ISBN 978-80-7364.

⁸ Tamtéž. s.39

⁹ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009.s.209. ISBN 978-80-7260-216.

¹⁰ Tamtéž.s.209.

Tyto milosti vynášel prezident Novotný a do roku 1967 bylo takto propuštěno 1359 lidí. Ostatní političtí vězňové byli postupně propouštěni na podmínku v posledních měsících roku 1963.

Tomu, že končila doba komunistického zneužívání policie v širokém měřítku nasvědčovalo i propuštění vězňů z jejich vlastních řad. K těmto amnestiím došlo v letech 1963- 1964. Neznamenalo to ovšem, že by byl konec s politickými procesy. Sice silně klesal počet odsouzených za protistátní činnost, ale politické procesy fungovaly dál.¹¹ Mezi propuštěnými komunisty byl i například budoucí prezident Gustáv Husák, který byl propuštěn v roce 1960.¹²

K drobnějším trestům byly odsuzováni i již dříve amnestovaní vězni. Z údajů budoucího K 231 mělo být v květnu roku 1968 uvězněno ještě 682 osob. Šlo hlavně osoby, které se pokoušely v prvních letech komunismu přejít hranici. Někteří z těchto lidí byly ve vězení již 17 let. Kurýři a lidé, kteří se snažili po únoru 1948 utéct za hranice na západ, to měli s komunistickou jurisdikcí od začátku velmi těžké. Nejen, že byl nelegální přechod hranic velice nebezpečný, ale padaly za něj i vysoké tresty. Evidence počtů lidí zabitých v letech 1948- 1951 kdy došlo k nevíce přechodům navíc chybí. Pohraniční stráž si začala své „chycené“ evidovat až po roce 1951. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu zaevidoval při samotném pokusu o přechod státní hranice 308 případů zabití.¹³ Skutečný počet je ovšem vyšší. Jde o 550-600 osob. Z evidovaných 308 zabitých, bylo 208 lidí české státní příslušnosti. Dalších 67 lidí zabitých na české hranici tvořili cizinci, kteří zřejmě podcenili ostrahu na české hranici. 135 lidí bylo zastřeleno, 11 lidí spáchalo sebevraždu a 90 lidí bylo zabito elektrickým proudem. 43 lidí utonulo, 6 zabila mina, 10 zemřelo při eskortě. Tisíce dalších zemřeli v komunistických vězeních.¹⁴

Režim si však politické vězně nadále hlídal. Většina z amnestovaných se nacházela v podmínce a měla přísný zákaz jakéhokoli veřejného vystupování. Samozřejmě, že byli i nadále v hledáčku Státní bezpečnosti, které bylo jasné, že se političtí vězni ve vězení spikli a na svobodě budou rozvíjet konspirační a protistátní činnost. ÚV KSČ si nechalo vypracovat zprávu o amnestiích kde se psalo, že se propuštění vězňové velmi zdatně zapojují do práce.¹⁵ Tohoto zapojení do socialistické společnosti bylo dosaženo šikanou propuštěných vězňů, která spočívala v různých menších perzekucích. Byly to například zákazy vykonávání práce

¹¹ Tamtéž. s.209.

¹² KOL, *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. díl I. A-I. Praha, 1980. s. 861. ISBN 505-21-856.

¹³ RAMBOUSEK, Ota. *S prstem ne spouští*. Praha, 1997. s. 185-186. ISBN 80-85625-70-9.

¹⁴ Tamtéž. s.186.

¹⁵ KAPLAN, Karel. *kořeny československé reformy*. Praha, 2000. s. 44. ISBN 80-7239.

na kterou měli propuštění nárok. Bránili také dětem odsouzených, aby studovali na středních a vysokých školách. Většina bývalých vězňů se potom bála jakkoli vystoupit. Dokonce se i raději vyhýbali svým bývalým přátelům, aby z toho neměli problémy.

Tvrdé tresty, které politické vězně v 50. letech postihli se na nich samozřejmě podepsaly. Ale ne tak jak komunistický režim doufal. Nedošlo k převýchově, ale naopak. Vznikla velká skupina občanů, které jejich společný krutý osud vštípil vzájemnou solidaritu a samozřejmě odmítavý postoj ke komunistickému zřízení. Tyto dispozice měly velký potenciál a mohly vést ke vzniku budoucích opozičních hnutí.¹⁶ Například Jaroslava Brodského napadl název a vůbec úvaha o nějakém politickém hnutí, které chtěl nazvat K 231 již v roce 1952.¹⁷ Političtí vězni se nehodlali smířit se svým trestem a začali proto usilovat o soudní, občanskou a sociální rehabilitaci.

Rehabilitace odsouzených ukázaly rozsah u hrůzy justičních nezákonností v 50. létech. Bývalí vězni docházeli k názoru, že rehabilitace je třeba provést mnohem pečlivěji. Rehabilitace se také neměly vztahovat jen na komunisty. Tito lidé pořádali schůzky, které se odehrávali v pražských kavárnách v Olympii, Savarin apod. Pořádaly se také některé větší akce, jako byly například taneční zábavy v sokolovně v Praze- Vršovcích kam přišlo cca 200 lidí. Scházeli se také ve svých bytech.¹⁸

Dobový právní řád sice dovoloval podat žádost o mimořádné přešetření případu, který se nazýval stížností pro porušení zákona. Jenže tato procedura byla velmi složitá a jak už to bývalo, v těchto věcech měl vždy poslední slovo Ústřední výbor KSČ. Ústřední výbor tyto žádosti velmi přísně kontroval a dotyčný žadatel nemohl do řízení jakkoli zasahovat. Do ledna roku 1968 tedy vůbec nešlo o plnou soudní rehabilitaci. Nejvyšší soud provedl pouze několik set takových rehabilitací.

2.1. Začátek pražského jara

Tato praxe se změnila v průběhu pražského jara. Objevili se mluvčí tzv. obrodného procesu. Tito mluvčí pomáhali oslabovat tiskovou cenzuru. Zároveň připravovali půdu pro další občanské aktivity. Nejaktivnější z nich byli rehabilitovaní komunisté Josef Smrkovský, Gustáv Husák a jiní. Josef Smrkovský napsal článek s názvem: „Oč dnes jde“.¹⁹ Tento článek

¹⁶ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 210. ISBN 978-80-7260-216.

¹⁷ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*, Praha, 1990. s. 7. ISBN 80-71607-009-7.

¹⁸ RAMBOUSEK, Ota. *Paměti lichoběžníka*. Praha, 1992. s. 232. ISBN 80-85625-22-1.

¹⁹ SMRKOVSKÝ, Josef. Oč dnes jde. In *Práce* 24, 1968, č. 20, s. 1. ISSN 0231-6374.

v podstatě pražské jaro odstartoval. V tomto článku se psalo, jak je důležité odstranit deformace socialismu, a aby k nim již nikdy nedošlo.²⁰

Husák se zase vyjádřil v časopise Kulturný život v článku „Staršie výročia a nové nadeje“. V této stati psal o nové naději a otevírající se éře pro osobní a národní svobodu. Na Husákovy myšlenky spolu se Smrkovským navázali i další podobně postižení komunisti jako byli Edo Friš nebo Eduard Goldstücker.

Tyto hlasy politických vězňů, které se objevovaly čím dál více v médiích získávaly díky nim čím dál tím větší váhu a měli velký vliv na členy komunistické strany. Rehabilitace se dostaly na pořad dne. Rehabilitace byly také zahrnuty do nového akčního programu. KSČ o rehabilitacích diskutovalo a nikdo je v zásadě nezpochyboval. Nemohli se ovšem domluvit jestli se mají vztahovat pouze na komunisty nebo i na ostatní politické vězně. Většina představenstva chtěla, aby se KSČ o těchto deformacích, které probíhaly v minulosti, veřejně a sebekriticky vyjádřila a odsoudila je. Oldřich Černík řekl: „*Je to třeba udělat, existuje to ve společnosti a ve straně a dokud nejsou tyto uzavřeny, stále budou existovat výhrady k naší poctivé vůli jednou tuto věc uzavřít. A lidé nám pořád nevěří. Musíme to udělat velmi důsledně*“.²¹

Důležitější však byl projev nového prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka u příležitosti oslav 20. výročí Vítězného února. Ve svém projevu Dubček otevřeně přiznal porušování socialistické zákonnosti. Důležité bylo, že přiznal i to, že porušování socialistické zákonnosti se nevztahovalo jen na komunisty, ale i na ostatní politické vězně. Nápravu těchto chyb a přehmatů zařadil mezi prvořadě stranické úkoly, které chtěl splnit pod svým vedením. Dubček v médiích sliboval, že křivdy budou napraveny velmi důkladně a bez jakýchkoli výjímek.²²

Všechny tyto ne příliš konkrétní sliby, dále také formulování akčního programu KSČ, ale především zánik censury, která zmizela na přelomu února a března, způsobily veliký zájem o nedávnou minulost. Na veřejnost se dostalo plno věcí, o kterých se dříve prostě nemluvalo. Veřejný prostor ovládla několikaměsíční debata o padesátých letech a jejich dopadech.²³

„Lidé rozebírali noviny hned u stánku a pouštěli rozhlas a televizi hlavně při zpravodajství, která dříve nikdo neposlouchal. Noviny začaly přinášet nové zprávy o zvěrstvech padesátých

²⁰ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009 s. 211. ISBN 978-80-7260-216.

²¹ Tamtéž s. 212.

²² DUBČEK, Alexandr. Projev soudruha A. Dubčeka. In *Rudé právo* 48, 1968, č. 53, s. 2. ISSN 0032-6569.

²³ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 212. ISBN 978-80-7260-216

*let. Lidé četli hltavě, pak se na sebe dívali a mlčeli. Stále ještě nevěřili, že se opravdu něco vážného děje. Dvacet let strachu v nich zabilo naději na život, který by stál za to žít“.*²⁴

Avšak i přes tento strach začínali lidé o těchto věcech otevřeně mluvit. Dané informace jim přinášela media. Celkově mezi lidmi sílilo přesvědčení o nutnosti nápravy, aby se mnohé kruté skutky z 50. let již nemohly opakovat. Kritika veřejnosti začínala dopadat především na způsob provádění rehabilitací. Rehabilitace se stále soustředily jen na úzký okruh politických vězňů. Stále šlo jen o bývalé komunisty. Velká kritika se také snesla na prezidenta Novotného, který stále ještě nebyl ochoten uznat svoji část viny.

Největší rozruch a pobouření, ale měly na svědomí rozdíly mezi slovem a činem komunistů. Stále slibované nápravy křivd, o kterých odpovědné orgány KSČ stále mluvily, narážely v reálném životě na řadu administrativních překážek. Kritický pohled zpátky vytvářel požadavky na změnu politického režimu a především vytvoření záruk, které by zabránili případnému porušení lidských práv. Zkrátka, aby se to již neopakovalo. Docházelo také ke snaze o potrestání viníků.

Toto volání po spravedlnosti vyústilo v abdikaci prezidenta Antonína Novotného, ke které došlo 22. března 1968.

Tato změna politického a společenského klima se nemohla neprojevit na bývalých politických vězních. Otázka rehabilitací tak již nebyla osobním bojem pár bývalých vězňů, ale media i samotní politici po nich sami volali, když mluvili o odstranění deformací socialismu.²⁵ Je jen zvláštní, že nikoho nenapadlo se zabývat tím, jestli problémem není samotný socialismus, a ne jeho deformace.

Jak již bylo řečeno výše, myšlenka na založení hnutí, které by se o tyto věci staralo, napadla zřejmě Jaroslava Brodského v roce 1952. Podle jeho spoluvězňů se tak mělo stát na pracovním lágru Vojna u Příbrami.²⁶

Ostatní bývalí spoluvězni myšlenku na takové opoziční hnutí jakým mělo K 231 být zavrhovali. Chtěli spíše, aby bývalí političtí vězňové pronikali do legálních spolků strany a snažili se tam působit pro jejich věc. Dále také poukazovali, že takovou organizaci komunisté nikdy nepřipustí a jistě by ji brzo zakázali. Místo toho se měli političtí vězni dostávat především do socialistické strany.

Brodský se nejprve sešel v únoru roku 1968 se svými kolegy Zdeňkem Mrázkem, Luborem Havlem a Václavem Palečkem. S nimi se radil, jak v následujících měsících postupovat a jaký

²⁴BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 119. ISBN 80-7106-009-7.

²⁵HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha. 2009. s. 213. ISBN 978-80-7260-216.

²⁶BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 7. ISBN 80-7106-009-7.

postoj zaujmout. Na první schůzku brzy navázala další. Brodského návrh nakonec začal získávat podporu a tak bylo rozhodnuto, že si političtí vězni založí svou vlastní organizaci, která bude hájit jejich práva.²⁷ Měli však také pokračovat ve snaze o vstup do dalších hnutí. A tak bylo dojednáno, co se musí udělat a začalo se konat. Klub K 231 mohl vzniknout.

3. Vznik K 231

Samotný akt vzniku klubu K 231 se nám dochoval prostřednictvím vzpomínkové knihy s názvem Řešení Gama. Tuto knihu napsal tajemník K 231 Jaroslav Brodský. Brodského popis událostí je velmi svérázný a osobitý. Při anabázi, kterou se svými kolegy zažil při zařizování evidence klubu, Brodský popisuje, jak to na jaře roku 1968 probíhalo na komunistických úřadech a jak se z tvrdých a všemocných ministrů, kteří by dříve nic podobného nepovolili, stali hodní lidé.

Zákonodárci je vyslechli a dovolili jim založení klubu K 231.

Z úst Jaroslava Brodského se to stalo takto: *„První dny března jsem odjel do Prahy a sešel se z úzkým kruhem přátel- politických vězňů. První otázka zněla: Co se vlastně děje? Analýza této první otázky si vynucovala odpověď na druhou: Jaké je naše místo v procesu, který nastal? Během deseti let vězení jsem se setkal s mnoha tisíci podobných, jako jsem byl já. Některých z nich jsem si vážil, jiných méně. Ty, co seděli dnes v kruhu, jsem měl rád. Byl mezi nimi i jeden marxista.*

Předložil jsem na schůzce projekt nepolitického klubu všech těch, kteří byli odsouzeni v uplynulých dvaceti letech podle zákona na ochranu republiky, jenž nesl pro nás osudné číslo 231. Klub měl mít prostý název K 231.

Domníval jsem se, že tato nepolitická organizace by měla značnou morální váhu, protože členskou základnu by tvořila kulturní a politická elita obou generací, která byla smetena po Zorinově puči v Praze 1948.

V příštích dnech jsem se sešel s dalšími a projednávali jsme totéž. Rozhodující byla odpověď na první otázku, o co vlastně jde. Vystoupil jsem s názorem, že poprvé nejde v komunistické straně o pouhý vnitrostranický boj. Že je to intelektuální vzpoura ve straně i mimo ni. Že socialismus s lidskou tváří je pokus o nastolení nové společnosti neovládané hlupáky. Že nositelem tohoto řádu bude generace, která přichází po nás.

A že je naší povinností znovu riskovat.“²⁸

²⁷ HOPPE, Jiří. Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara. Praha. 2009. s. 213. ISBN 978-80-7260-216.

²⁸ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 119-120. ISBN 80-7106-009-7.

Potom se spolu se svými kolegy dohodli, že klub bude přísně legální. Dne 26. března 1968 Jaroslav Brodský a Zdeněk Mráz, kteří byli spolu s Brodským vězněni v Leopoldově pověření zaregistrováním klubu. Toho dne v devět hodin ráno se uskutečnila jejich návštěva na ústředním výboru komunistické strany.

Brodský sám říkal: „*Do dějin se vstupuje většinou docela prostě. Historikům se zdá prostota někdy příliš prostá a vymýšlejí nepravdy*“.

Brodský s Mrázem se tedy sešli v devět ráno před sekretariátem ústředního výboru KSČ. Pro Zdeňka Mráze cesta na tento úřad zřejmě nebyla jednoduchá a radost z toho už vůbec neměl neboť při vstupu do budovy řekl: „*Hergot nikdy mě nenapadlo, že polezu semhle*“.

Potom šli do podatelny, kde jedné z pracovnic řekli, že jsou delegace politických vězňů a že by chtěli mluvit s Alexandrem Dubčekem. Pracovnice jim řekla Dubček není v budově a že zrovna v této době spí. Brodský tedy chtěl mluvit se Smrkovským nebo se Špačkem. Nikdo z nich na sekretariátu nebyl, protože minulý den měli dlouhou poradou až do ranních hodin druhého dne.

Brodský se však nenechal odbýt a zeptal se, kdo vede sekretariát v jejich nepřítomnosti. Dostal odpověď, že soudruh Hendrych, ale ten také nebyl k zastížení. Nakonec je přijal vedoucí sekretariátu tajemníka Kouckého Toth. Brodský s Mrázem mu vysvětlili hlavní zásady klubu a také jak by měl klub v budoucnosti fungovat. Dále mu řekli, že jsou ochotni na sebe vzít riziko v době, kdy jim lidé stále nevěří jejich dobré úmysly. Nechtějí být politickým faktorem, ale nechtějí být ani objektem manipulace, o kterém rozhodují druzí. Chtěli jako klub snažit především o rehabilitaci neprávem odsouzených, pomoci při demokratizaci země a chtějí hrát hlavně „Fair play.“ Brodský s Mrázem čekali jaká bude odpověď pana Totha.

Toth vypadal, že je dojat ze způsobu s jakým za ním přišli a dokonce jim podal ruku. Brodský mu moc nevěřil, ale vypadalo to, že Tothovo dojetí je nehrané²⁹.

Toth jim řekl, že ví jak moc bylo politickým vězňům v padesátých letech ublíženo. Komunistická strana nyní chce tyto hrůzy napravit. Ujistil je, že vítá jejich program a že jsou plně oprávněni usilovat o své cíle způsobem, jakým mu naznačili. Nakonec Toth prohlásil, že o jejich úmyslech bude informovat prezídium strany.

Brodský mu stále nevěřil, ale uvědomoval si, že diplomacie má svá pravidla. A proto řekl, že cítí radost z jeho slov. Mráz se Totha ještě zeptal, jestli může jeho slova tlumočit ostatním bývalým vězňům.

²⁹ Tamtéž.s.121.

Brodský s Mrázem potom dodali, že v době, kdy se do země vrací právo, bude klub K 231 úzkostlivě střežit doposud platný ústavní řád. Proto by považovali za vhodné informovat o postavení klubu Ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra mělo ve svém popisu práce registrování spolků a organizací. A tak Brodský požádal Totha jestli by jim pomohl uskutečnit návštěvu ministra. Toth jim slíbil, že by to šlo ihned. Dlouho se však nevracel zpátky a tak Brodský s Mrázem už přemýšleli, jestli je nepřijdou zatknout. Nicméně se tak nestalo Toth se vrátil s dobrou zprávou, že je ministr vnitra očekává.³⁰

Ze sekretariátu tedy vyrazili Mráz s Brodským na Ministerstvo vnitra, které se nacházelo na Letné. Původně chtěli jet taxíkem, ale příznivým vývojem událostí jim stouplо sebevědomí a tak se rozhodli, že nechají ministra vnitra chvíli čekat. Na ministerstvu je přijal náměstek odvolaného ministra vnitra Jan Záruba, který v té době řídil ministerstvo po odchodu Josefa Kudrny, který byl odvolán 15. března 1968. Ministr pak pověřil veškerým řízením referenty Baláka s Horskou, kteří byli pracovníky civilněprávního úseku Ministerstva vnitra.

Brodský s Mrázem jim opět popsali co zamýšlí s klubem a úředníci jim řekli, že se založením K 231 by neměl být podle platných zákonů, žádný problém, ale je potřeba co nejrychleji předložit jejich ministerstvu stanovy klubu K 231. Tyto stanovy mají vzejít z jednání členů klubu. Brodský s Mrázem měli z jednání dobrý pocit. Brodský to komentoval slovy: „*Já se na to!*“ Cítili, že je jejich iniciativa kladně přijímána.³¹

Po odchodu z Ministerstva vnitra vyrazili do státní banky, aby si tam otevřeli pro klub konto. Ani Mráz, ani Brodský nikdy ve Státní bance nebyli, ale řekli si, že když mají za svými zády ministra, že se budou bavit rovnou s přednostou právního oddělení. Vyjeli tedy do čtvrtého patra, kde se s dotyčným úředníkem potkali.

Brodský mu vysvětlil, že přicházejí z Ústředního výboru strany a z Ministerstva vnitra a že by s ním potřebovali mluvit. Sdělili mu svůj požadavek na zřízení konta pro klub a také jaké jsou možnosti pro toto založení. Přednosta jim slíbil, že se podívá, co se dá dělat. Za půl hodiny jim domluvil schůzku s náměstkem prezidenta banky.

Soudruh náměstek je přivítal v kanceláři, kde ještě sedělo několik úředníků banky. Tito úředníci se je vyptávali na detaily ohledně K 231. Nakonec jednání zakončil sám náměstek, který zhodnotil situaci s tím, že se věc poněkud zkomplikovala. Státní banka je podnik, který ctí velmi přísně dané pravidla. Problém spočíval v tom, že jejich klub ještě neměl schválené stanovy. Ale, že taková je doba a oni ji musejí pochopit, a proto i Státní banka musí

³⁰ Tamtéž.s. 121-122.

³¹ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha 2009.s. 215. ISBN 978-80-7260-216.

improvizovat. Nakonec řekl, že klubu K 231 konto přidělí. Brodský s Mrázem potom vyplňovali mnoho dotazníků se kterými měli dost problémů. Největší starosti jim dělala rubrika s názvem sídlo organizace. Brodský v Praze nebydlel a Mráz bydlel v malé garsonce, na jejíž adresu napsali sídlo organizace. Nakonec si poznamenali číslo konta 405-88888.³²

Brodský s Mrázem potom ve svém zařizování pokračovali. Volali všem svým známým a kolegům, kteří měli být budoucími členy klubu K 231. Všechny tyto lidi začali svolávat na šestou hodinu do bytu jednoho z budoucích členů klubu Jiřího Krupičky, který měl byt v Praze na Vinohradech. Odtud se pak přesunuli do domu Oty Rambouska.³³ U Rambouska si chtěli promluvit o tom, co vyřídili při své anabázi po úřadech a domluvit se jak pokračovat dál.

Čas, který jim do srazu na Vinohradech zbýval vyplnili návštěvou v Československém státním rozhlasu a v České televizi. V rozhlasu je obklopili nějací lidé a ptali se jich jestli je ta věc s klubem pravdivá, protože ze sekretariátu strany se jim to už doneslo, ale nechtěli tomu věřit. V české televizi chtěli dojednat vysílací anonce nad nadcházející ustavující schůzkou Klubu K 231. V České televizi žádali také schůzku s generálním ředitelem. Jenže generální ředitel byl nepřítomen a tak se museli domluvit s šéfredaktorem pro vnitropolitické vysílání. Šéfredaktor jim slíbil, že v televizním zpravodajství bude zveřejněn jak termín setkání bývalých politických vězňů, tak i číslo konta klubu, ale pouze pod podmínkou, že budou zveřejněny jména členů přípravného výboru.³⁴

Potom se tedy sešli v Rambouskově podzemním bytě. Bylo šest hodin večer 27. března. V bytě se sešlo asi padesát lidí a seděli na všem možném. Tuto narychlo svolanou schůzi řídil generál Paleček. Jaroslav Brodský se Zdeňkem Mrázem přítomnému kolektivu popisovali své zážitky z jednání na Ústředním výboru KSČ, Ministerstvu vnitra, Státní banky a v Československé televizi.

Kolektiv budoucího klubu vyjadřoval občas velké překvapení, slovy: „*Já se na to...!*“ Jejich postup byl, ale auditoriem jednosmyslně schválen. Přítomní členové se potom společně domluvili na prohlášení, které zašlou mediím. Veřejnost se měla dozvědět o tom, že političtí vězňové chystají jít do boje za svoji rehabilitaci, a že na ně nemá právo nikdo jiný. Někdo ze členů schůze se pak sebral a šel si zatelefonovat.

³²BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 123-124. ISBN 80-7106-009-7.

³³RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In *Západ* 7, 1985, č. 1, s. 21. ISSN 0226-3068.

³⁴HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 216. ISBN 978-80-7260-216.

Dotyčný zamluvil na neděli 31. března sál v Praze na Žofině. Ota Rambousek to okomentoval svými slovy: „*Neděli co neděli hrávala k poslechu ve velkém sále slovanského ostrova, tedy na Žofině, dechovka hradní stráže nebo Ministerstva vnitra. Už nevím. Není to důležité. Tento kulturní dýchánek byl smluvně zmluvěn vždy na čtyři neděle v měsíci. Na den 31. března padla neděle v počtu pátá- na Žofině bolševické žestě nehřímaly! Prostě- jeden z nás s touto novinou přišel, nájemné na dopoledne obnášelo 1500 kaček měny, podložené prací. Vybrali jsme mezi sebou po stovkách- ale to už byl čtvrtek! Dveře našeho bytu se netrhly. Do podzemí vcházely a vycházely desítky známých, ale i těch, které jsem v životě neviděl. Ale znali je zase jiní. Byly to nezapomenutelné hodiny, kdy jsme zase za to vzali. Telefon (Na ten jsem zapomněl, i ten jsme tam měli) byl teplý od neustálých hovorů sem i tam.*“³⁵

Je tedy zřejmé, že k samotnému aktu založení Klubu K 231 došlo v podzemním bytě Oty Rambouska. Potom v průběhu této historicky první schůze, se účastníci domlouvali na vyjádřeních pro tisk. Na konci si ještě umluvili, další schůzi, která měla proběhnout druhý den na stejném místě.³⁶

Mezitím se již začínala ozývat první média, která o novém klubu začala informovat. Samotný Brodský si vyžádal ve svém zaměstnání uvolnění kvůli veřejně prospěšné činnosti. Schůze se opět odehrávala v podzemním bytě Oty Rambouska, na které se především řešilo jak organizačně zvládnout nadcházející setkání. Domluvili se kdo bude sedět ve výboru, kdo bude kdy mluvit. Potom si smluvili jaká zavedou opatření proti provokatérům a stanovili si datum tiskové konference. Večer schválili heslo, které mělo schůzi dominovat. Toto heslo vymyslel Jan Amos Komenský ve svém poselství světu zničeném třicetiletou válkou: „Aby se to už nikdy neopakovalo.“³⁷

Po těchto schůzích se začaly objevovat první zprávy o Klubu K 231 v médiích. První se ozvaly deníky Rudé Právo a Svobodné slovo. Zprávy o klubu se objevily 28. března. Šlo jen o krátký článek, ve kterém se zhruba píše o tom, že se 27. března ustanovil výbor na ochranu bývalých vězňů. Tento výbor svolává na 31. března schůzi na Žofině.³⁸

Dalším deníkem, který o klubu v těchto dnech psal byla Večerní Praha. Tento deník se již o těchto událostech rozepsal v poněkud větší šíři: „*Političtí vězni z let 1948 a let následujících nechtějí být jen pasivním předmětem jednání o sobě, ale chtějí se těchto jednání zúčastnit. Proto zakládají vlastní organizaci pod symbolickým názvem K 231. Toto označení (Klub*

³⁵ RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In *Západ* 7, 1985, č.1, s.21. ISSN 0226-3068.

³⁶ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 123-124. ISBN 80-7106-009-7.

³⁷ Tamtéž. s. 125-126.

³⁸ ČTK, Ochrana zájmů nezákonně odsouzených. In *Rudé Právo* 48, 1968, č.88, s.2. ISSN0032-6569.

ČTK, Přípravný výbor K-231. In *Svobodné slovo* 24, 1968, č.88, s.1. ISSN 0231-732X.

K 231) má svou tradici a její počátek je třeba hledat v padesátých letech v jáchymovských dolech. Číslo 231 je číslem zákona na ochranu republiky, který byl tolikrát zneužit. Političti vězni svolávají proto ustavující schůzi a vyzývají prozatím všechny postižené v obvodu hlavního města Prahy, aby se dostavili v neděli dne 31. března v 8 hod. do velkého sálu na Slovanském ostrově. Účelem schůze není pouze založení vlastní organizace, ale též pomáhat svými silami a zkušenostmi na cestě prohlubování a zkonkretizování demokratizačního procesu v naší vlasti.“³⁹

Večerní Praha se o K 231 vyjádřila nejen ve větší šíři, ale jak i z článku vyplývá také otevřeněji. Největší článek novému klubu věnovaly Zemědělské noviny. Redakce Zemědělských novin dovolila budoucímu tiskovému tajemníku přípravného výboru sociální demokracie Přemyslovi Janýrovi otisknout dvousloupcový článek, kde se mohl vyjádřit důkladněji a k více tématům. V článku se pouští do důvodů proč je třeba osvětlit případy tak tvrdého porušování lidských práv. Dále také to že klub má rovněž funkci dokumentační. Janýr se také v článku vyjádřil, že K 231 se bude snažit přijít na to kdo to především zavinil, a kam až šly kořeny tohoto počínání. Klub se měl také snažit o vypátrání i těch nejvyšších viníků, jak sám napsal: „*Veřejnost a nutno říci, že celá veřejnost, která se dnes dozvídá ,co vše se mohlo dít pod rouškou socialismu, zájmů dělnické třídy, pokroku, socialistického humanismu .atd., žádá odhalení těch, kteří jsou vini. Bez účinné podpory těch, kteří byli postiženi, to jistě není možné. Bude to obtížnější práce, než by se dnes zdálo. Zdá se, že je jednoduché ukázat prstem na toho, kdo mučil, posílal na šibenici nebo do vězení. Zapomínáme, že vedle toho, kdo výpovědi vynucoval, musí být nalezen především ten, kdo sepsal to, co z křivě obviněných mělo být vymláčeno, jako přiznání, a ten, kdo to všechno vymyslel*“.⁴⁰

Janýr se tak „obul“ do vysokých představitelů režimu z padesátých let. Nicméně ve své obžalobě se zaměřil nejenom na domácí představitele režimu, nýbrž i na ostatní představitele socialistického tábora: „*Paní Clementisová už naznačila, že kořeny jdou hodně daleko. Jmenovala někdejšího představitele Maďarska Rákosino, který předal po procesu s Rajkem Gottwaldovi seznamy těch, kteří při něm byli odhaleni jako Rajkovi spojenci u nás. Dodal jistě i důkazy. Ale kořeny půjdou ještě dál. Až ke Stalinovi a Berjovi, jak paní Clementisová také naznačila. Ale to nesmí znamenat, že ti, kteří se stali vykonavateli jejich vůle u nás se za ně mohou schovat*“⁴¹.

³⁹ČTK, Klub K 231. In *Večerní Praha* 14, 1968, č. 76, s. 3. ISSN 1210-1117

⁴⁰ PŘEMYSL, Janýr. Zakládá se K 231. In *Zemědělské noviny*. 24, 1968, č. 77, s. 1. ISSN 0139-5777.

⁴¹ Tamtéž. s. 1.

Musel to být zřejmě jeden z příznaků pražského jara, že vedení KSČ dovolilo vytisknutí článku a jeho distribuci. A události pokračovaly.

V sobotu večer 30. března 1968 sedělo na židlích a postelích v bytě Oty Rambouska dvaapadesát lidí. Struktura a personální složení vedení už byly vyřešeny. Původně měl být předsedou klubu Václav Paleček, ale nakonec z nejasného důvodu přítomní rozhodli, že do čela organizace delegují Karla Nigrína. A Václav Paleček bude předsedajícím zítřejší ustavující schůze.⁴²

A tak přišel 31. březen. Den ustavující schůze. V šest hodin již byl sál na Slovanském ostrově obležen lidmi. Lidé, kteří se dříve nikdy neviděli se objímali a plakali. Po sedmé hodině byl zaplněný sál uzavřen a všichni pomáhali natahovat rozhlasové zařízení na schody. Dobrovolníci stěží dokázali udržet vchod pro hosty a tisk volný. Sál byl naplněn do posledního místa.

Vedle předsednických stolů stál vpředu samotný, černě potažený stůl a na něm kniha Dějin národa spolu s biblí. Kolem stolu se nacházely prázdné židle. Mělo to být památka na ty, kteří padesátá léta nepřežili.⁴³

Schůzi zahájil generál Václav Paleček. Po něm se ujal slova Jan Šmíd, který byl za obou totalitních režimů odsouzený k smrti. Svůj projev věnoval zásadám plánované rehabilitace. Byl pro rehabilitaci ze zákona, tzn. aby zákon plošně zrušil rozsudky nad všemi bývalými politickými vězni, což by vylučovalo povinnost v obnovených procesech prokazovat nevinu. Ve sporných případech by soud řízení obnovil a znovu rozhodl.⁴⁴

Po Šmídovi hovořil Jiří Krupička o tématu „My a demokracie“. Svůj příspěvek koncipoval jako zamyšlení nad tím, co je K 231 a k jakému cíli směřuje. Rozhodně odmítl, aby programem byl vztek a nenávisť vůči komukoli. Takové lidi vyzval, aby ze sálu odešli okamžitě.

Programem mělo být důsledné informování spoluobčanů o tomu, jak se v padesátých letech s lidmi, kterým jen náhodou sami unikli. K 231 chtěl podle slov Jiřího Krupičky varovat před návratem do minulosti, kdy si nikdo nebyl jistý, jestli na něho taky nepřijde řada a nezaklepe mu na dveře někdo ze Státní bezpečnosti. Své vědomosti a odhodlání chtěli členové klubu K 231 včlenit do připravovaných zákonů i do ústavy. Těmito kroky měly přispět k rozvoji demokracie v Československu.

⁴² RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In *Západ*. 7, 1985, č. 1, s. 21. ISSN 0226-3068.

⁴³ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 127. ISBN 80-7106-009-7.

⁴⁴ BLAŽEK, Petr, BURSÍK, Tomáš, et al. *Aby se to už neopakovalo*. zvukový záznam zakládajícího shromáždění K-231 na Žofíně 31. března 1968.

Tuto demokracii viděl Jiří Krupička v podobě politického zřízení, které je založeno na soustavě regulí, které platí bez výjimky pro každého občana. Na těchto demokratických regulích se podílí a kontroluje je celý národ. Každé odbočení z těchto pravidel začne okamžitě křehkou demokracii poškozovat. Demokracie je navíc forma, která je nadřazena obsahu, programu a účelu. Když se tato nadřazenost obrátí, pak každé pravidlo, každý zákon může být porušen, jakmile se dojde k závěru, že už neposlouží svému účelu nebo programu. Je přitom příznačné, že stanovení takového programu je veskrze subjektivní a náhodné a může se měnit ze dne na den. Krupička nakonec ke konci svého projevu mluvil o poukazu, že Československá ústava je pouze dekorativní. Tato ústava se totiž podle Krupičky vztahovala pouze na jednu šestinu obyvatelstva. Což v podstatě znamená jen na členy komunistické strany.⁴⁵

O průběhu shromáždění informovalo Svobodné slovo. Ve svém tisku popsalo první zasedání a program klubu. Podle deníku mělo jít organizaci především o rehabilitaci politických vězňů. Dále měla věcně podporovat všechny síly, které usilují o vzkříšení demokracie v Československu. Organizace se dále spontánně přihlásila k deklaraci lidských práv, přijaté v prosinci 1948 valným shromážděním OSN, kterou schválila i Československá vláda. O svém kroku telegramem informovali i generálního tajemníka OSN Mahu U Thanta. Mahu U Thanta potom požádali o podporu svého hnutí. Organizace se měla brzy rozvinout i v ostatních regionech. Klub měl vyslat delegaci k prezidentu republiky s žádostí o nominování dr. Tržického do funkce generálního prokurátora. Shromáždění reagovalo na projevy členů velmi bouřlivě. V 10.20 už bylo přihlášeno k projevům 180 řečníků. Dostalo se, ale jen pouhý zlomek řečníků. Do čela K 231 byl zvolen Karel Nigrín.⁴⁶

Po Jiřím Krupičkovi zahájil svůj projev Jaroslav Brodský. Mluvil především o organizačních věcech, a o tom jak bude K 231 fungovat. Po Brodském mluvil generál Marco, poté se ujali slova také Karel Nigrín, Zdeněk Mráz, František Falerský. Přítomni byli též slovenští vězni, například Emil Vidra.

U mikrofonu se pak vystřídalo mnoho lidí s různě dlouhými projevy. Tito lidé v těchto projevech mluvili o tom, že utrpení je naučilo moudrosti. Že se zbavili komplexu odplaty a už se navzájem nechceme nenávidět. Že nebudeme dělit lidi podle politického přesvědčení, ale budeme pomáhat lidem s morální a intelektuální kvalitou, aby se dostali do čela, a hlídat blby, aby je neohrožovali. A také, že budeme pomáhat budovat demokracii a nové společnosti,

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ EŠ, Znovu důvěru v člověka. In *Svobodné slovo* 24, 1968, č.91, s.1. ISSN 0231-732X.

kteří Dubček říká socialismus s lidskou tváří. A že jim věříme. Reakce publika byly velice emotivní.

Schůze dál pokračovala. Začaly volby do výboru K 231. Tyto volby nebyly podle Brodského příliš zajímavé, protože nebyly tajné. Na kandidátku se dostal každý, kdo zvedl ruce. Jak už bylo řečeno výše, předsedou klubu byl zvolen Karel Nigrín.⁴⁷

Učitel dějepisu, který v roce 1940 uprchl do Anglie. Po válce byl v roce 1949 zatčen Státní bezpečností a odseděl si v Leopoldově 13 let.⁴⁸ Prvním místopředsedou byl zvolen Václav Paleček. Druhým místopředsedou se stal Jan Šmíd a třetím místopředsedou byl zvolen Emil Vidra. Jaroslav Brodský se Zdeňkem Mrázem byli též odhlasováni do výboru. Brodský se stal generálním tajemníkem a Zdeněk Mráz jeho zástupcem. S těmito pěti hlavními muži se počítalo do budoucna i v osmdesátičlenném výboru. Brodský potom požádal členy nového klubu o finanční sbírku, protože K 231 byl prozatím bez peněz.⁴⁹

Schůzi také dále pozdravili osobnosti, které nemohli nebo nechtěli z různých důvodů přijít. Nejznámější je vyjádření předsedy svazu spisovatelů a bývalého politického vězně a komunisty Eduarda Goldstückera. Jeho zdravotní otiskl Deník Mladá fronta. Goldstückera přijal vznik K 231 s dost rozpačitými reakcemi. Příliš se mu nelíbil účel klubu a především lidé, kteří ho tvořili, neboť mezi ně patřilo mnoho přesvědčených odpůrců režimu, kteří mu nemohli ve vězení přijít na jméno. Nelíbilo se mu také, že se k němu klub hlásí. Avšak zřejmě se s politickými vězni nechtěl rozejít ve zlém. A tak svůj dopis zakončil v dobrém duchu. Svět se na ně kouká a sleduje obrodný proces, který se v Československu utváří, a že přeje jejich shromáždění mnoho zdarů.⁵⁰

Na jeho dopis odpověděl ve stejných novinách předseda K 231 Karel Nigrín. Nigrín mu napsal, že by neměl mít z jejich hnutí strach a to, že ho ve vězení ostatní vězni chtěli zabít, jim nemůže příliš vyčítat. Na prominentní vězně komunisty se vězni zaměřovali, protože si mysleli, že za jejich utrpení můžou. Nicméně nikdo mu nakonec nic neudělal. Dále Nigrín řekl, že K 231 má překonat propast, která vznikla mezi komunisty a politickými vězni. Zkrátka ať se klubu nebojí. Klubu jde o dobrou věc, která nemá socialismus ohrožovat. Klub se snaží jen zajistit, aby demokracie šla v ruku v ruce se socialismem. A socialismus aby byl pro všechny stejný.⁵¹

⁴⁷BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 128. ISBN 80-7106-009-7.

⁴⁸BLAŽEK, Petr, BURSÍK, Tomáš et al. *Aby se to už neopakovalo*. Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha, 2008. s. 42. ISBN 978-80-87211-00-7.

⁴⁹BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 127. ISBN 80-7106-009-7.

⁵⁰GOLDSTÜCKER, Eduard. Dopis politickým vězňům. In *Mladá fronta* 24, 1968, č. 92, s. 2. ISSN 1210-1168.

⁵¹NIGRÍN, Karel. In *Mladá fronta* 24, 1968, č. 109, s. 3. ISSN 1210-1168.

Po shromáždění začaly komise složené z členů K 231 okamžitě pracovat na stanovách pro klub. Následovala také tisková konference, kterou navštívili i zahraniční novináři a domácí media, která následující den otiskla, co se na shromáždění událo. Svobodné slovo napsalo o průběhu schůze ve článku s názvem Političtí vězni do celého světa znovu důvěru v člověka. Bylo zde řečeno, že klub má předpoklady pro rychlý rozvoj.⁵² Další deníky jako Práce a Lidová demokracie přidaly své články. Deník Práce napsal číslo konta pro K 231, na které se mají zasílat příspěvky.⁵³ Lidová demokracie popsala zhruba průběh diskuze.⁵⁴ A deník Večerní Praha uveřejnil rozhovor s předsedou Karlem Nigrínem, který řekl, že nejprve se musí zajistit právní potvrzení existence a potom má být svolán celostátní sjezd politických vězňů. Na tomto sjezdu by měli být zvoleny všechny orgány jejich svazu.⁵⁵

Na Slovensku měl vzniknout slovenský K 231 vedený Emilem Vidrou. Slováci si však nakonec udělali svou vlastní organizaci. K 231 tedy nebyl celostátní.

Schůze klubu K 231, která 31. března proběhla a pozitivní reakce, které vyvolal v mediích vznik klubu ukázal to, že myšlenka, kterou měl Jaroslav Brodský již od roku 1952 k něčemu byla. Klub ukázal, že má sympatie nejen tisku, ale především veřejnosti. Reakce tisku byly velmi vstřícné. Členové klubu K 231 měly tedy základ a mohli začít pracovat na rozvoji klubu a na uskutečňování slibovaného programu rehabilitací.

4. Vytváření programu a rozvoj klubu

První, co bylo třeba po schůzi na Žofíně zařídit bylo kromě sepsání jednotných stanov také to kde vlastně bude klub sídlit. Dále přišli krátce po schůzi za výborem klubu Slováci s Emilem Vidrou v čele s tím že si chtějí založit svoji vlastní organizaci, ze které se později vyvinula Společnost na ochranu lidských práv (Sonolp). Emil Vidra se měl stát členem výboru K 231 a mluvil i na shromáždění na Žofíně. Slováci se po skončení schůze vrátili na Slovensko a za několik dní napsali výboru K 231, že si chtějí založit vlastní organizaci politických vězňů, která bude pracovat nezávisle na pražském ústředí K 231. Slovenští političtí vězni tak ukončili všechny styky s K 231.

Mezitím se mimopražští delegáti klubu rozjeli po republice zakládat krajské pobočky.⁵⁶

⁵²ŠKALOU, Eduard. Znovu důvěru v člověka. In *Svobodné slovo* 24, 1968, č.91, s.1. ISSN 0231-732X.

⁵³VH, Co je Klub 231?. In *Práce* 24, 1968, č.91, s.2. ISSN 0231-6374.

⁵⁴PM. Klub politických vězňů ustaven. In *Lidová demokracie* 24, 1968, č.91, s.1. ISSN 0323-1143.

⁵⁵LAŠ, Odčinit křivdy. In *Večerní Praha* 24, 1968, č.78, s. 1-2. ISSN 1210-1117.

⁵⁶RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In *Západ*, roč 7, 1985, č.1, s.22. ISSN 0226-3068.

Organizaci se podařilo získat za své sídlo kde bylo usídleno ústředí dům na adrese Karlovo náměstí Praha 2.⁵⁷ Klub tak získával pomalu své finanční a existenční zázemí. Lidé totiž klubu dále posílali peníze na fungování na jejich konto v bance. Díky tomu mohlo K 231 úspěšně fungovat. Jenomže organizace stála před dalšími úkoly, které bylo třeba vyřešit. A tak se na schůzi, která proběhla 4. dubna již v budově na Karlově Náměstí řešily především organizační záležitosti: Vedení klubu mělo být složeno s předsedy, tři místopředsedů a generálního tajemníka. Tyto funkcionáře doplňovali předsedové komisí, kterých bylo osm a každá se měla zaměřit na jinou oblast působnosti.⁵⁸

Činnost klubu měla být přenášena z pražského centra do krajů okresů a skupin. Potom bylo rozhodnuto o personálním obsazení komisí a jejich náplň činnost. Těmito komisemi měl K 231 realizovat svůj program a působnost. Tyto komise se jmenovaly podle své funkce. Šlo o osm komisí: 1. organizační, 2. právní, 3. programová, 4. hospodářská, 5. informační, 6. revizní, 7. sociální, 8. dokumentační.⁵⁹

V organizační komisi byl předsedou Jiří Mráz. Tato komise měla pomáhat zakládání Klubu K 231 v jiných městech kde se měli založit okresní pobočky K 231. Na následující schůzi ústředního výboru, která proběhla 4. dubna 1968, bylo rozhodnuto, že základními organizacemi K 231 budou pobočky v sídle okresů (šlo také o městské obvody hlavního města Prahy). Tyto pobočky měly mít stejnou organizační strukturu, jako ústřední orgán K 231 v Praze.⁶⁰

V právní komisi byl předsedou JUDr. Jiří Kovářovic. Tato komise se zabývala právními věcmi politických vězňů. Šlo především o rehabilitaci politických vězňů, a také o vytvoření vlastního návrhu zákona o rehabilitacích, který se měl začít projednávat v létě v Národním shromáždění, a K 231 chtěl k tomuto zákonu vyslovit své požadavky. Poslední funkcí kterou tato komise měla mít, bylo eventuální zapojení se do přípravy zákona o rehabilitacích ve vládních a zákonodárných orgánech.⁶¹

Programová komise vytyčovala a rozpracovávala programové cíle K 231. Do čela této komise byl schválen Ústředním přípravným výborem RNDr. Jiří Krupička. Programová komise se zabývala vypracováním obecných programových dokumentů i konkrétních materiálů, které

⁵⁷ Archiv bezpečnostních složek (ABS). Fond A27: Správa výkonné zpravodajské techniky, inv. č. 100, kart. 6, s. 2, Zvláštní zpráva k ustanovení ústředního výboru K-231 z roku 1968. z 31. 5. 1968.

⁵⁸ Archiv ústavu soudobých dějin AV v Praze (ÚSD), Sbírká Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967-70 (sb. KV ČSFR), Fond A: dokumenty získané od občanů, inv. č. 644, s. 6, Krajská správa SNB Praha z 4. 1. 1970.

⁵⁹ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond B: bezpečnostní aparát, inv. č. 123: Správa ústředního výboru K 231 z 10. 4. 1968.

⁶⁰ STARÝ, Karel. *Vznik, vývoj a činnost K 231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha, 1992. s. 29

⁶¹ Tamtéž. s. 28.

vytvářely základ pro projevy, které prezentovali členové Ústředního přípravného výboru na zakládajících shromážděních a při projevech v jednotlivých okresech a městech.⁶²

Komise, která sloužila k zajištění běžného chodu K 231, se nazývala hospodářská a řídil ji JUDr. Felix Nevřela. Tato komise měla na starost také vedení účtu v bance a pokladního deníku.

Komise informační měla za úkol prezentaci K 231 na veřejnosti starala se také o bezpečnost členů K 231. Této komisi se říkalo také tisková. Předsedou této komise byl Radovan Procházka. Hlavními úkoly bylo především zajištění informací pro všechny nižší složky K 231. Potom sledování zpráv, které byly o K 231 publikovány v československém a zahraničním tisku. Informační komise se měla také snažit předcházet a čelit různým dezinformacím a zprávám, které měly napadat K 231 na veřejnosti. Poslední z jejich úkolů bylo organizovat tiskové konference a zajišťovat potřebnou publicitu.

Revizní komisi měl na starosti Josef Čech. Tato komise měla kontrolovat především finanční a hospodářský chod celé organizace a to jak v pražském ústředí, tak i v ostatních regionech. Komise měla mít také kontrolu nad všemi v budoucnu vzniklými účelovými zařízeními.⁶³

Další komise, která zde působila byla komise sociální, jejíž předsedkyní byla Věra Melicharová. Komise se zabývala pomocí politickým vězňům po sociální stránce. Zde se jednalo především o zajištění nebo případné zlepšení životních podmínek politickým vězňům, jako bylo zajištění slušných bytů, zvýšení důchodů, možnost lékařských prohlídek, a zajištění lázeňské léčby pro pacienty, kterým věznění způsobilo trvalé zdravotní následky.

Nejdůležitější však z těchto komisí byla komise dokumentační, kterou řídil Ota Rambousek. Tato komise vytvářela dokumentaci o minulosti. Zabývala se běžnou dokumentací, která spočívala ve vedení záznamů o činnosti klubu a vedla také evidenci členstva.⁶⁴ O funkci těchto komisí věděla i Státní bezpečnost. Ve svých zprávách popsala dokumentaci jako hlavní účel existence klubu. „*Zvláštním úkolem K- 231 je soustředování pravdivého dokumentačního materiálu o způsobech porušování zákonů. Jde hlavně o zjišťování přesných opsaných a ústních dat a jmen nebo popisů provinilých osob, která budou předána příslušným organům a tisku*“.⁶⁵

⁶² Tamtéž.s.27.

⁶³HOPPE,Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 223.ISBN 978-80-7260-216.

⁶⁴STARÝ,Karel.*Vznik, vývoj a činnost K 231 v roce 1968*.Diplomová práce.Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha.Praha,1992.s.28.

⁶⁵ABS, Fond A27: Správa výkoné zpravodajské techniky, inv. č.100, kart.6, s. 3,Zvláštní zpráva k ustanovení ústředního výboru K-231 z roku 1968. z 31.5.1968.

Po těchto organizačních věcech, které vyjasnily fungování a další rozrůstání klubu, se na této schůzi začalo řešit, jaké bude mít klub K 231 stanovy a podrobné rozepsání programu.

První zmínky o těchto stanovách vznikly dne 27. března v podzemním bytě Oty Rambouska a mluvil o nich také Jiří Krupička při svém projevu 31. března na Žofíně.⁶⁶ Samotné stanovy jsou zřejmě dílem právníka Felixe Nevřely, který tyto příspěvky rozpracoval do stanov. Tyto stanovy byly vypracovány tak, aby mohl být Klub K 231 posuzován jako dobrovolná organizace. Stanovy měly odpovídat Zákonu č. 68/ 1961 Sbírky o dobrovolných organizacích. Ministerstvu vnitra byly tyto stanovy dodány 9. dubna ke schválení a pak po přepracování dodány ještě 19. a 22. dubna. Ministr Vnitra Josef Pavel tyto stanovy předal Alexandru Dubčekovi, ale nakonec nebyly uznány a byly 5. září 1968 definitivně zamítnuty Ministerstvem vnitra.⁶⁷

Stanovy popisují funkce klubu K 231 ve 12 bodech. Oficiální název sdružení byl: K 231-sdružení bývalých politických vězňů, se sídlem v Praze. V prvním bodě stanov jsou popsány základní údaje o klubu a výše zmíněný název. Sídlem sdružení byla Praha. Působnost hnutí se měla vztahovat na celou Československou socialistickou republiku. Jednací řeč byla česká a slovenská. V druhém a zřejmě nejdůležitějším bodu stanov je popsáno poslání sdružení. Posláním sdružení mělo být přispívání k uplatnění demokratických práv členů, tím tedy i posílení socialistického zřízení a to takovým způsobem, že bude pomáhat svým členům k získání rehabilitací nebo případné sociální pomoci.

Své poslání měl klub uskutečňovat tak, že bude informovat státní orgány o nárocích a potřebách svých členů. Bude spolupracovat se státními orgány, které měly napravovat spáchané křivdy, pořádat schůze, přednášky, kulturní podniky a zakládat účelové zařízení.

Ve třetí části stanov je zhruba popsáno kdo se může stát členem sdružení. Tím se mohl stát každý československý občan, který byl odsouzen podle Zákona č.50/1923, Sb. Zák. č.231/1946 Sb., nebo podle zákonů, které citované zákony nahradily. Členem se mohl stát rodinný příslušník takové osoby, která byla podle uvedených zákonů odsouzena nebo byla popravena. Členem se mohl stát každý, kdo vyplní přihlášku a zaplatí jednorázový příspěvek nejméně 1 Kčs a je přijat výborem odbočky. Není-li v nějakém okrese zřízena odbočka, přijímá členy tohoto okresu ústřední výbor nebo jím zplnomocněný orgán sdružení a přiděluje je odbočce nejbližší místu bydliště takového člena. Členové jsou povinni: A. Uskutečňovat poslání sdružení B. zachovávat stanovy a aktivně se podílet na činnosti sdružení C.

⁶⁶ STARÝ, Karel. *Vznik, vývoj a činnost K-231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha. Praha, 1992. s.23.

⁶⁷ PECKA, Jindřich, BELDA, Josef, HOPPE, Jiří. (ed.). *Občanská společnost 1967-1970*. 2díl. 2.svazek. Brno 1998. dok.č.13.s.40. ISBN 80-7239-008-2.

Zachovávat a plnit usnesení orgánů. Členové měli právo se zúčastňovat se schůzí sdružení a žádat o pomoc se svým případem.

Z ostatních částí stanov, které popisovaly funkci klubu K 231, je důležitá část IV. Tato část říká, že všechny orgány jsou voleny zdola nahoru. Usnesení vyšších orgánů jsou závazná pro orgány nižší. Ve své práci uplatňují orgány sdružení zásadu kolektivního vedení. Orgány K 231 odpovídají za svoji činnost orgánům, které je zvolily a orgánům vyšším.⁶⁸

Je vidět, že provedení těchto stanov bylo zformulováno velmi smířlivě, aby komunisty neznepokojovaly. Stanovy nezasahují příliš do politiky a v jednotlivých bodech je popsáno, že klub K 231 bude spolupracovat s československými státními orgány. Není zde navíc žádná kritika samotného socialismu.

Je zde jen snaha zbavit se křivd, které vyvolaly deformace zákonů v 50. letech. Ústřední přípravný výbor K 231, který tyto stanovy 9. dubna 1968 schválil evidentně nechtěl komunistické vedení příliš dráždit nebo se s nimi domluvit tak, aby mohl klub dál fungovat.

Další věcí, která měla komunisty udržet v klidu mělo být memorandum o poslání a účelu K 231, které poslalo ústředí K 231 prezidentu republiky 16. dubna.

V tomto memorandu je stručně popsáno co to vlastně K 231 je. Že klub sdružuje lidi, kteří nechtějí rozbít komunismus, ale jen se vyrovnat s dříve spáchanými křivdami a dosáhnout rehabilitace a že se budou hlásit jako svědkové ke spáchaným zločinům. Nakonec bylo v memorandu řečeno, že K 231 je nepolitické hnutí pro všechny. Tudíž, že členové klubu jsou ze všech politických uskupení a směrů.⁶⁹

Na konto klubu mezitím přicházely peníze od různých lidí i od státních podniků. Další podniky jako třeba Průmstav Praha slíbil pro členy K 231 zajistit 20 bytů. ČSTV měla také slíbit, že na konto klubu pošle 50 tisíc, ale z toho nic nebylo. Další peníze přišly díky Karlu Gottovi, který uspořádal koncert, ze kterého měly jít prodané lístky na konto K 231. Tento koncert se uskutečnil 13. května ve velkém sále Pražské lidové knihovny.⁷⁰

Celkově se na konto K 231 vybralo do konce června 85 tisíc Kč. Banka tyto peníze ale záhy zablokovala, protože K 231 nebylo stále schváleno jako legální sdružení.⁷¹

Přípravný výbor K 231 byl se krátce po svém ustanovení zavalen prací. Aby se s tím vyrovnal byly stanoveny úřední hodiny na pondělí až pátek a otevřeno bylo od osmi do osmnácti hodin.

⁶⁸ Tamtéž.dok.č.13.s.37-38.

⁶⁹ÚSD, sb.KV ČSFR, Fond B:bezpečnostní aparát, inv.č. 123, Memorandum o poslání a účelu K 231 z 16.4.1968.

⁷⁰BB,Gott Karel .In *Student*. 4, 1968,č. 21, s.8. SYSNO 000274499.

⁷¹ÚSD, sb.KV ČSFR,Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. A 644, s.7 a 13, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

Nicméně, ani to by nestačilo, a tak byly o víkendu pověřeni prací v ústředí klubu dobrovolníci.⁷²

V těchto úředních hodinách přijímali členové přípravného výboru řadu návštěv a vyslechli si mnoho pohnutých osudů. Jaroslav Brodský tuto činnost vykonával a ukazovalo se, že nebyla vůbec jednoduchá. Často mu bylo vyhrožováno a chodili za ním lidé z rodin politicky perzekuovaných lidí, a tak se často dozvídal dost otřesné příběhy se smutným koncem: „*A zase starší žena.....Dívám se na ni- kdo jsi ty? Ne, nebyla, ani ona, ani nikdo z její rodiny. Ale chce radu. Před devatenácti léty jí odešla dcera za hranice. Kam, to neví.Řekla jí jenom, že ji kdosi převede přes dráty, někdo, kdo zná cestu. Ode té doby ji nenapsala. A tak na ni s tátou pořád vzpomínají, jak se jí daří a kde žije. Devatenáct let se psát nesmělo, ale teď už to jde, hodně lidí už psalo, jen ona dosud ne. Kde přecházela hranice, víte to? Ne, neví, odjela tehdy do Karlových Varů.*

Mámo, je zle,dopis asi nepřijde, řekl jsem si. V době, kdy odcházela, převáděla skupina lidí uprchlíky za peníze přes hranice. Skupinu vedl Ukrajinec Bělousov, který po válce zůstal u nás. Jednoho dne uvidělo mladé děvče v Karlových Varech na cizí ženě kožich, v němž prchala před několika měsíci její sestra. Udala to. Policie zjistila, že ani jeden z uprchlíků nepřešel. Všechnu pobíjel Bělousov v rokli u Karlových Varů a o obsah se dělila jeho parta. Vyšetřování bylo rozpačité, několik policejních úředníků bylo odvoláno a Bělousov dostal pouhých deset let. Byl půl roku na táboře, a když ho kluci dobili, přiznal se, že těch mrtvých bylo padesát dva. Pak z tábora rychle zmizel a nikdo se s ním nesetkal. Dokumentační oddělení mělo za to, že byl agentem KGB, a začalo o případu shromažďovat materiály. Vzpomněl jsem si na bratrance, tetu a strýce, jak čekali na kluky, až se po válce vrátí za zajetí, poslal jsem svou návštěvnicí do dokumentačního odboru. Mezitím jsem tam zatelefonoval, aby jí nebrali naději, že i já si myslím, že tu stále jiskřička je“.⁷³

I přes toto velké organizační zaneprázdnění začal Klub K 231 rozvíjet dál svou činnost a budovat organizaci. Šlo především o vytvoření jasného programu a vzniku okresních poboček. Tento program měl zajistit, aby posláni sdružení bylo pro všechny stejné.⁷⁴

Autorem stručného dvoustránkového programu byl předseda programové komise Jiří Krupička. Tento program vznikl 8. dubna a byl rozeslán všem, kteří své adresy poskytl na schůzi na Žofíně. Oficiální program K 231 měl obsahovat prohlášení, že K 231 je celostátní

⁷² Archiv národního Muzea v Praze(ANM),Fond: K 231.č.kart.1,inv.č. 8, s.2,Zpráva ze třetí schůze přípravného výboru K 231 z 16.4.1968.

⁷³ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha,1990. s. 137. ISBN 80-7106-009-7.

⁷⁴ÚSD,sb.KV ČSFR,Fond B:bezpečnostní aparát, inv.č. 123, inv.č.123,Programové oddělení z 8. 4. 1968,

nepolitickou organizací sdružující, osoby odsouzené za údajné politické delikty po roce 1948. Členové hnutí chtějí mimo jiné udržovat styky na úrovni plné legality.⁷⁵

Program měl tři části: A. hlavní zásady. B. chceme. C. odmítáme. První část programu, která se nazývala „Hlavní zásady,“ říkala, že K 231 je nepolitická organizace, která se nezajímá o politickou minulost svých členů a že sdružuje všechny osoby odsouzené za údajné politické zločiny za které šli do vězení po roce 1948. Samozřejmě, pokud se tyto osoby svou činností samy nevyloučily z řad politických vězňů. K 231 měl být organizován celostátně na základě okresů a obvodů hlavních měst. K 231 již měl v době jara roku 1968 respektovat státoprávní vývoj a postavení v Československu a také návrat k zemskému zřízení na postavení Čechy a Morava.

Ve druhé části, která se nazývala „Chceme,“ bylo řečeno, že členové K 231 se snaží navázat na stará přátelství a obnovit vzájemný styk za podmínek plně legálních. Klub K 231 chtěl aktivně spolupracovat na vytvoření zákona o rehabilitaci a snažit se o zahrnutí pokud možno všech trestných činů v rozsahu rehabilitačního zákona a jeho prováděcích nařízení. K 231 však nechtěl spoléhat jen na vnější zásah do tohoto zákona, K 231 si dal za úkol také pomáhat navzájem svým členům tzn. psychologicky, společensky, a kde by to bylo potřeba tak také hmotně. Členové K 231 chtěli dosáhnout plné občanské rovnoprávnosti a to ve všech oborech veřejného, hospodářského a kulturního života sami pro sebe a také pro své rodiny.

K 231 si také stanovil cíl podporovat proces demokratizace v celé struktuře Československého státu a to především v záležitostech praktických, tzn. zaměstnání, sdružování, vzdělávání, výchova, správa. Dále také moci signalizovat okamžité ohrožení těchto zásad kýmkoliv a kdekoliv. Další přínos působení K 231 měl spočívat v soustředění velkého a pravdivého dokumentačního materiálu o způsobech obcházení a porušování zákonů demokratického soužití. K 231 věřil, že shromážděním přesných časových a místních dat, jmen nebo alespoň popisem provinilých osob, které chtěli odevzdat, tisku bude zajištěno potrestání těchto zločinců. Tato část programu K 231 končí výrokem, že K 231 se bude snažit ve vlastní organizaci budovat malý model demokracie v praxi.

Třetí část programu se nazývala „Odmítáme“. V této části programu bylo řečeno, že členové klubu se nechtějí mstít za spáchaná příkoří. K 231 ve stylu „oko za oko“. K 231 však nevěřil v přerod nebo v převýchovu rozených sadistů a chtěl jejich potrestání. K 231 se snažil prosazovat, aby lidé, kteří se provinili proti základním požadavkům kladených na jejich

⁷⁵ABS, Fond A27: Správa výkonné zpravodajské techniky, inv. č.100, č.kart.6, s.2,Zvláštní zpráva k ustanovení ústředního výboru K-231 z roku 1968. z 31.5.1968.

lidskost byli potrestáni za své zločiny a postaveni společensky na taková místa, kde jejich abnormalita bude celé společnosti nejméně na škodu.⁷⁶

Program K 231 dále říkal, že se jako organizace zásadně nebude vyslovovat ke konkrétním otázkám zahraniční politiky. Jejich obecné stanovisko mělo být dáno plnou podporou zásad charty Organizace spojených národů (OSN). K 231 se postavil za deklaraci lidských práv z prosince roku 1948 a za konvence o právech člověka z prosince roku 1966. K 231 se domníval, že by Československý stát měl podepsat protokol ke konvencím z roku 1966. Rozsah působnosti K 231 měl být dán jen v rozsahu Československého státu. K 231 se neměl snažit vyvolávat podobná občanská hnutí v jiných státech. Postoj K 231 k socialismu, který byl definován hospodářsky jako zespolečnění výrobních prostředků, byl dán tím, že socialismus je zakotven v ústavě a K 231 jako loajální občané chtěli zákon respektovat. Vnitřní postoj k socialistickému zřízení měl být záležitostí každého jednotlivého člena K 231.⁷⁷

Spolu s programem vytvořil Jaroslav Brodský a Karel Nigrín také pokyny pro práci regionálních útvarů. Tyto instrukce obsahovaly výzvu k zakládání organizací v okresech. Aby se do nich mohli lidé přihlásit, museli splňovat základní podmínku. Tato podmínka spočívala v tom, aby tito lidé byli uvězněni po roce 1948 za domnělé i skutečné politické prohřešky.⁷⁸

29.dubna 1968 bylo oznámeno, že je v Čechách a na Moravě ustanoveno 25 okresních poboček. Tyto pobočky byly v Brně, Hradci Králové, Litomyšli, Chrudimi a v Benešově. 27. května oznámil Zdeněk Mráz, že se v českých zemích nachází už 80 poboček.⁷⁹

Přes rychlý růst regionální sítě docházelo i k problémům. Hrozilo rozštěpení K 231. Političtí vězni z Brna a Ostravy nebyli spokojeni s vedením pražského centra, a tak museli v Praze udělat určité ústupky v organizaci, aby hnutí zůstalo jednotné. V Brně to nakonec dopadlo tak, že si v létě založili svou vlastní místní organizaci, která se jmenovala Organizace na ochranu lidských práv K 231 v Brně. Tato organizace rozsahem své působnosti zahrnovala celou jižní Moravu, a proto se snažila o legalizaci Jihomoravského národního výboru s krajskou působností. Nakonec se tedy K 231 přece jen rozštěpil.⁸⁰

⁷⁶ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond B: Bezpečnostní aparát, inv.č.123, Správa ústředního výboru K-231 z 10.4.1968.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ ANM, Fond: K 231.č.kart.1, inv.č. 53-54, z 16.7. 1968.

Další, kdo se od jednotné linie pražského ústředí odklonil, byl již výše zmíněný SONOLP, který vznikl jako samostatná organizace na Slovensku. Vedoucími osobnostmi tohoto sdružení byli Emil Vidra, Čerešný Vojtěch, Pabok Jaroslav.⁸¹

Vedení K 231 se také objevovalo na ustavujících schůzích okresních přípravných výborů. Tyto ustavující akce probíhaly v místních specifických podmínkách, takže si delegace z každé takové schůze odnesla jiný zážitek. Například v Plzni, kde ustavující schůze proběhla 8. května 1968 reagovali místní lidé na založení okresní pobočky K 231 poněkud vlažněji. Když se 5. května 1968 ustanovil K 231 v Ostravě byla zde úplně jiná atmosféra: „*Byli jsme v uplynulých dnech v Ostravě a leccos hezkého jsme viděli ve styku s mukulama. A byl to pro nás úžasný zážitek. Viděli jsme Trochtu⁸² sloužit mši od sedmi hodin ráno, viděli jsme nabitý kostel, viděli jsme doslova šťastnou a sympatizující Ostravu, viděli jsme zástupy muklů, kteří byli přítomni v sále s takovým úžasným nadšením*“.⁸³

Vytvoření husté sítě okresních poboček K 231 mělo pro rozvoj organizace mimořádný význam, protože veškerou dokumentační i jinou práci a činnost chtěli lidé z pražského ústředí převést na tento druh poboček. Funkce řízení celé této organizace měla probíhat a také probíhala v přímé vazbě na pražské ústředí tedy na okres. Samotný Jaroslav Brodský vyzýval klubové funkcionáře, ať nečekají na Prahu, s tím, aby se aktivní členové v těchto okresech sami chopili iniciativy ve svých rukou. Současně je vyzýval, aby se v místech svého bydliště angažovali i v jiných směrech. Aby tak pomohli stávajícím i nově vznikajícím stranám nebo také v odborech svými zkušenostmi, které nabyli v kriminále: „*Netlačte se, nepotřebujete lokty, ne řekněte, tady jsme, a všimnou si ti ostatní, že fakt stojíš za zmínku, protože jsi trochu jiný a nehlásáš demagogická hesla a umíš makat. Jděte do toho, protože my máme skutečně v tomto demokratizačním procesu otevřené dveře*“.⁸⁴

Podle zpráv, které získala Státní bezpečnost, mělo docházet k rozdělení názorů i v samotném přípravném výboru K 231. Formovaly se tam tři skupiny.⁸⁵ V té první měli být členové starší generace klubu v čele s Karlem Nigrínem. Této sekci šlo jen o své vlastní odškodnění. Ke druhé skupině se hlásili Krupička, Mráz a další, kteří měli tvořit jakýsi umírněný střed organizace. Třetí skupinou měli být radikálové, kteří chtěli využít K 231 k protisocialistickým cílům. V této skupině měli být hlavními činiteli MUDr. Šmíd a Dr.

⁸¹ ABS, Fond A27: Správa výkonné zpravodajské techniky, inv. č.100, kart.6, s. 11,Zvláštní zpráva k ustanovení ústředního výboru K 231 z 1968. z 31.5.1968.

⁸² Štěpán Maria Kardinál Trochta (1905-1974) český katolický biskup.

⁸³ HOPPE „Jiří, Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara. Praha, 2009. s.230.ISBN 978-80-7260-216.

⁸⁴ Tamtéž.s.230.

⁸⁵ ABS, Fond A27: Správa výkonné zpravodajské techniky, inv. č.100, kart.6, s. 3,Zvláštní zpráva k ustanovení ústředního výboru K-231 z roku 1968. z 31.5.1968.

Jirásek. Tato poslední skupina měla získávat navrch především v regionálních organizacích K 231.⁸⁶

S budováním regionální sítě tedy plynulo do K 231 mnoho dalších členů. Když se noviny Lidová demokracie ptaly na začátku května předsedy informační komise Radovana Procházky na počet členů, odpověděl, že původně počítali s 40.000 členy, ale že počet bude určitě vyšší, vždyť politických rozsudků bylo vyneseno až 130.000.⁸⁷

Do klubu chtěli vstoupit i perzekuovaní zemědělci nebo bývalí členové vojenských PTP (Pomocný technický prapor). Tyto bývalé perzekuované ale K 231 odmítal, protože měl dost svých vlastních členů a navíc pro zemědělce a PTP vznikala jejich vlastní organizace. K 231 měl dost svých starostí.⁸⁸

K 231 se tedy úspěšně rozvinul po celé zemi a ze všech nekomunistických organizací, které vznikly, zažil největší vzrůst. Na vrcholu léta měl klub přes 30 tisíc členů, a tak mohl pořádně pracovat na svém programu.

5. Vyjednávání s KSČ a reakce na klub

Pražské jaro šlo dál. Nedocházelo jenom k vytvoření organizací jako byly K 231 nebo Klub angažovaných nestraníků (KAN), snahy o demokratizaci se rozvíjely i uprostřed samotné KSČ. Tento boj však nebyl vidět, odehrával se za zdmi stranických institucí.

8. dubna 1968 došlo ke změně vlády. Tuto novou vládu vedl Oldřich Černík. Ke změně poté zákonitě došlo i na Ministerstvu vnitra, kde byl tentýž den jmenován novým ministrem vnitra Josef Pavel. Pavel byl komunist, ale byl to stoupenec důsledných reforem. Ministrem vnitra se stal až poté, kdy tento post odmítlo několik jiných kandidátů.⁸⁹

Za novým ministrem vnitra se 9. dubna vydali zástupci klubu K 231 Jaroslav Brodský a Václav Paleček. Atmosféra setkání měla trochu zvláštní ráz, protože jak Brodský, tak Paleček se s Pavlem znali z dřívějších. V budově Ministerstva vnitra se setkali nejdříve s tajemníkem, který je zavedl za ministrem Pavlem. Ten je napřed nepoznal, ale pak si vzpomněl, že s Palečkem sloužil v Anglii a později si uvědomil, že zná i Brodského. Brodský při tomto hovoru nechápal, proč má tajemník zápisník, když je vše odposloucháváno.⁹⁰

Náplní této schůze měla být cesta K 231 k legalizaci. Měly být vyřízeny všechny náležitosti, které byly k legalizaci potřeba. Zástupci K 231 ministrově předložili stanovy klubu, protože

⁸⁶ Tamtéž.s.3.

⁸⁷ MIŇOVSKÝ, Pavel. Chceme otfást svědomím národa. In *Lidová demokracie* 24, 1968, č. 122, s. 5. ISSN 0323-1143.

⁸⁸ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond A: dokumenty získané od občanů, inv.č. 409, s. 14, schůze v Litoměřicích z 2.5.1968.

⁸⁹ KOUDELKA, František, SUK, Jiří. (ed.) *Ministerstvo vnitra a bezpečnostní aparát v období Pražského jara 1968 (leden-srpen 1968)*. Díl. 7. Brno, 1996. s. 16. ISBN-80-85765-71-3.

⁹⁰ BRODSKÝ, Jaroslav, *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 140. ISBN 80-7106-009-7.

v té době platil zákon č.68/1951 Sb. o dobrovolných organizacích. Podle tohoto zákona mohlo dojít k legalizaci sdružení až po schválení jejich stanov státním orgánem. Ministerstvo vyslovalo souhlas s konáním přípravných kroků ve smyslu zákona č.68/1951 Sb. Potom byla domluvena další schůze, která se konala 19. dubna, kde dodali zástupci K 231 stanovy, doplněné o formální náležitosti. A tak byla na schůzkách, které se konaly 19. a 22. dubna 1968 podána oficiální žádost o povolení činnosti K 231.⁹¹

K žádosti se nyní mělo vyjádřit Ministerstvo vnitra. To rozeslalo 24. dubna stanovy pro K 231 Ministerstvu spravedlnosti, Nejvyššímu soudu, Generální prokuratuře, Státnímu úřadu sociálního zabezpečení, Svazu protifašistických bojovníků a Ústřednímu výboru Národní fronty. Tyto organizace měly být garanty schvalovacího řízení a dostaly 15 dní na to, aby se vyjádřili. Řízení mělo být ukončeno v polovině června 1968. Agendu spojenou s klubem K 231 dostal k vyřízení náměstek ministra vnitra pro civilně správní úsek Jiří Rypel. Ten vyslovil ke klubovním stanovám výhradu v tom smyslu, že organizace musí lépe objasnit rozsah své vlastní činnosti a také své zájmy, které jsou mimo politické vězně spadající pod zákon č. 231/1948 Sb. Šlo o to, aby se organizace nesnažila pomáhat například kolaborantům nebo opravdovým nepřátelům státu.⁹²

Pro K 231 to byl v boji za legalizaci velký úspěch. Organizace si podala žádost o schválení činnosti a byla díky podpoře ministra Pavla kladně vyřízena. Nyní chyběl K 231 poslední krok. V následujících týdnech ale vedení KSČ změnilo názor. Komunisté si začali uvědomovat, že důkladnými rehabilitacemi by se ukázalo, že to nebyla chyba několika viníků, kteří deformovali socialismus, ale celého komunistického systému.

K 231 tedy uskutečňoval svoji snahu o legalizaci, ale prezentoval se i jinými věcmi, kterými na sebe upozorňoval neúmyslně veřejnost a Státní bezpečnost. K jednomu incidentu došlo 7. dubna 1968, kdy delegace K 231 v čele s Karlem Nigrínem odjela navštívit do Leopoldova odsouzené - Seferoviče Tugomíra, Smolíka Antonína, Balíka Ladislava, Rychlíka Vlastimila, Semese Jana. Celá záležitost byla oznámena veliteli směny majoru Čížkovi. Ten jim návštěvu odsouzených nedovolil a zakázal jim i v prostorách věznice filmovat. Po tomto zákazu mělo mezi účastníky dojít k hádce. Po této rozepři skupina filmovala průčelí budovy ústavu a mávala na odsouzené.⁹³

⁹¹STARÝ, Karel. *Vznik, vývoj a činnost K-231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha. Praha, 1992. s. 40-41.

⁹²HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 235-236. ISBN 978-80-7260-216.

⁹³ABS, Fond A24: Sekretariát náměstka MV plk. RSDr. Štefana Demjana, inv.č.898, č.kart.22, informace pro náměstka ministra vnitra plk. Dr. Štefana Demjana z 10.4.1968.

Další incident se stal ve věznici na Mírově. S televizním pořadem Toulavá kamera se vydal na Mírov předseda informační komise Ota Rambousek, aby byl konfrontován s kapitánem Smrčkou. Uskutečněný rozhovor z 26. dubna viděli miliony diváků.⁹⁴ Tato reportáž způsobila K 231 širokou publicitu a následovaly velké ohlasy v novinách. Rambousek se potom o svých „zkušenostech“ rozpovídal v deníku Práce, kde navazoval na relaci z Mírova.⁹⁵ Další článek vytvořil člen informační komise K 231 Radovan Procházka, který popsal stanovené úkoly K 231 a jak jim lidé mohou být nápomocni je plnit.⁹⁶ Nakonec se uskutečnil rozhovor s reportérem Svobodného slova, kterou novinám poskytl Eduard Škaloud. Škaloud opět představil cíle klubu a zároveň uvedl jak klub funguje a jaká je jeho každodenní činnost. Škaloud si postěžoval, že političtí vězni, kteří jsou vysoce kvalifikovanými odborníky, nemají příležitost uplatnit se na dobrých místech. V článku narážel na vinu komunistických funkcionářů, kteří stále byli ve funkcích a nikdo s tím nechtěl nic dělat.⁹⁷

Samotná KSČ si samotného vzniku K 231 téměř nevšimla. Soudruzi měli dost starostí s výměnou míst ve vládě. Jediný, kdo o K 231 mluvil, byl člen předsednictva Drahomír Kolder. Ten 3. dubna 1968 vystoupil s projevem, kde mluvil o aktivizaci protisocialistických živlů, ale jeho projev nikoho ve vládě nezaujal. Kolder vyzýval k tomu, aby hned na tomto zasedání byla přijata nějaká opatření. V budoucnosti hrozilo jak se Kolder obával, aby se právě tito lidé nepostavili do čela obrodného procesu jak sám říkal právě ti, kteří byli oprávněně postiženi.⁹⁸

O K 231 se vedení KSČ začalo opět zajímat až 30. dubna a o klubu se hovořilo s velkými obavami. Tento strach byl způsoben tím, že ani samotný Dubček neměl o K 231 dostatek informací. Měl jen jednu zprávu, kde byl K 231 prezentován jako spolek, jehož lidé se chtějí vypořádat se soudci a členy STB.⁹⁹ Členové KSČ se snažili získat více informací. Předseda vlády Černík a předseda Národního shromáždění požadovali, aby se strana jasněji postavila k problému rehabilitací. Černík se Smrkovským měli také vypracovat zákonná opatření proti spolčování.¹⁰⁰ Jediný, kdo měl o přístupu ke K 231 jasno, byl ministr vnitra Josef Pavel, který chtěl K 231 povolit činnost. Pavel poslal 3. května Dubčekovi dopis, ve kterém vyjádřil své

⁹⁴ RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In *Západ* 7, 1985, č.1, s.23 ISSN 0226-3068.

⁹⁵ RAMBOUSEK Ota. My jsme museli. In *Práce* 24,1968,č.123,s.7.ISSN 0231-6374.

⁹⁶ MIŇOVSKÝ,Pavel Chceme otřást svědomím národa.In *Lidová demokracie*24,1968,č.122, s. 5. ISSN 0323-1143.

⁹⁷ ŠKALOUD,Eduard. In *Svobodné slovo* 24, 1968,č.131, s. 1.ISSN 0231-732X.

⁹⁸ VONDROVÁ, Jitka, NAVRÁTIL, Jaromír. et al. (ed.). *Komunistická strana Československa*.9.díl.1. svazek.Brno,1999.dok. č.37. s. 273.ISBN 80-7239-056-2.

⁹⁹ ÚSD, sb.KV ČSFR, Fond D: dokumenty z archivu ÚV KSČ, inv.č. II/150: Informace Miroslava Karného z ideologického Oddělení pro Alexandra Dubčeka z UV KSČ z 16.4.1968.

¹⁰⁰ FELCMAN, Ondřej (ed.). *Vláda a prezident*, 8.díl, 1 svazek, dok. č. 48. s.236-237.Praha,2000.ISBN 80-7239-077-5.

kladné stanovisko. Tento dopis si Dubček přečetl až za deset dní, kdy se vrátil vystrašený ze schůze s Brežněvem v Moskvě, kde Brežněv označil dění v ČSSR za začínající kontrarevoluci a jeden z hlavních problémů viděl ve fungování KAN a K 231.¹⁰¹

Po schůzi v Moskvě začínala KSČ pomalu obracet. Následovala dlouhá schůzka jejich předsednictva. Schůze proběhla 7.-8. května 1968. Zde si Dubček posteskl, že K 231 získalo kvůli médiím velkou popularitu. Zároveň začalo mít KSČ jasno v tom, že jak se provedou rehabilitace, bude K 231 zrušen.¹⁰² KSČ se dohodlo na změně kurzu a začalo jej měnit. O změně kurzu vůči K 231 referoval Dubček na poradě vedoucích tajemníků krajských a okresních výborů KSČ ve dnech 12. - 13. května 1968. Dubček zde řekl, že před různými neschválenými pravicovými organizacemi je třeba se mít na pozoru. Dále prohlásil, že K 231 bude po přijetí rehabilitačního zákona zrušen.¹⁰³ Nad K 231 se od tohoto okamžiku začaly stahovat mraky a bylo otázkou času, kdy bude klub zrušen.

6. Klub K 231 v Jihočeském kraji

Klub K 231 sice vznikl na konci března roku 1968 v Praze na Žofíně a hlavní rozhodnutí o budoucnosti a vývoji klubu se samozřejmě vydávala také v Praze, nicméně K 231 to nebyla jenom Praha. Již po vydání programu, který vyšel 8. dubna z přípravného výboru v Praze, se začala rozvíjet činnost v okresech po celé republice.

V této kapitole bych proto chtěl stručně popsat co předcházelo založení K 231 v Jihočeském kraji. Dále vznik a fungování klubu do srpna 1968 a nakonec co se dělo po zákazu K 231 po okupaci vojsky varšavské smlouvy a v neposlední řadě popsat členy regionálních výborů K 231.

6.1. Cesta ke vzniku K 231 v Jihočeském kraji

Aktivita bývalých politických vězňů se v tomto kraji začala vytvářet již v roce 1967. Byly organizovány schůzky, na kterých se scházeli bývalí političtí vězni, kteří si začali i vzájemně dopisovat a navštěvovat se. Hlavním organizátorem těchto setkání byl Adolf Hrubý. Tento politický vězeň byl synem protektorátního ministra a měl za sebou 10 let ve vězení.¹⁰⁴

Hrubý organizoval schůzky ve svém bytě v obci Mlaka u Jindřichova Hradce. S ostatními bývalými vězni se zde zamýšleli nad vývojem v Československém státě a jak tohoto vývoje využít ve svůj prospěch. Tyto schůzky skončily na začátku roku 1968.

¹⁰¹ KURAL, Václav. *Československo roku 1968*, díl.1.Praha,1993.s.83.ISBN 80-901337-7-0.

¹⁰² VONDROVÁ Jitka, NAVRÁTIL Jaromír. et al. (ed.). *Komunistická strana Československa*.9.díl.1 svazek. Brno,1999.dok č.61 s. 445, 457-458.ISBN 80-7239-056-2.

¹⁰³ MLYNÁŘ, Zdeněk. *Mráz přichází z Kremle*.Praha,1990.s. 103.ISBN 80-204-0196-2.

¹⁰⁴ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s. 9,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K-231 z 18.11.1969.

Další aktivitou, kterou političtí vězni zorganizovali byly společenské akce, jako byl ples pořádaný bývalými vojáky, kteří bojovali v Anglii. Na této schůzce si měli jednotliví aktéři zjišťovat své postoje k režimu. Další taková schůzka se odehrála v Praze v restauraci na Zvonařce, kde se sešlo mnoho politických vězňů z Českého Krumlova, Českých Budějovic a jiných jihočeských měst.¹⁰⁵

Političtí vězni se také začali scházet v českobudějovických kavárnách, kde nikomu nedovolili, aby je poslouchal. Tito lidé se dále sdružovali v určitých odvětvích státních podniků jako byla vodohospodářská správa, stavební podniky a Meliorace (technické zemědělské úpravy pozemků).¹⁰⁶ Po lednu 1968 se díky obrodnému procesu začaly tyto lidé odsouzení především za „protistátní činnost“ aktivizovat ve větším množství. Tato aktivita se začala rozvíjet především díky založení K 231 v Praze 31. března na Žofině. Po shromáždění na Žofině byly pražskými vedoucími K 231 vydány 10. dubna směrnice pro založení okresních poboček K 231. Těmito směnicemi vydali vedoucí K 231 Brodský, Krupička, Mráz a Rambousek impuls k založení klubů K 231 po celé republice. Po 8. dubnu mohla vzniknout regionální pobočka K 231 i v Jihočeském kraji.¹⁰⁷

6.2. Vznik a fungování K 231 v Jihočeském kraji

V jihočeském kraji byla hlavní činnost K 231 soustředěna především v Českých Budějovicích. Zde byly soustředěny přihlášky do klubu a především se zde shromažďovaly finanční prostředky pro fungování K 231. Okresní pobočky byly potom založeny ve všech okresních městech Jihočeského kraje a dále ještě na Prachaticku a ve městě Vimperku.¹⁰⁸

České Budějovice se tak staly nejdůležitějším centrem K 231 v Jihočeském kraji.

České Budějovice

V tomto městě se stali hlavním organizátory klubu K 231 Jaroslav Beneš a Josef Šrom. Tito dva muži se krátce po březnovém ustanovení K 231 na Žofině rozjeli do Prahy, kde je pravděpodobně Jaroslav Brodský informoval o vývoji K 231. Rozdal jim směrnice a pověřil Josefa Šroma zorganizováním klubu v Českých Budějovicích a potom v celém Jihočeském kraji.¹⁰⁹ Samotný Šrom měl problémy jak s gestapem, které ho v roce 1944 zatklo, tak i s komunisty, před kterými utekl v roce 1950 do Rakouska. Když se vrátil pro svou rodinu, byl

¹⁰⁵ Tamtéž. s 1.

¹⁰⁶ Kol.*Ilustrovaný encyklopedický slovník*. Praha, 1981 díl. II. J-Pri.s. 489. ISBN 505-21-856.

¹⁰⁷ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s 3,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹⁰⁸ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 133,č.kart.8, s.15,Nezákonná činnost nedovolených organizací a skupin z roku 1968. z 8.7.1969.

¹⁰⁹ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s 3,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

zatčen na rakouských hranicích, které se pokoušel přejít se svým 12-letým synem a byl odsouzen k 15 letům žaláře. Amnestován byl v roce 1960.¹¹⁰

A tak začal Josef Šrom vytvářet organizaci. Prvním krokem měla být schůzka bývalých politických vězňů. Tuto schůzi Šrom svolal na 19. duben 1968. Schůzka se odehrála v Českých Budějovicích v restauraci Vltava. Přišlo na ni asi 21 osob. Schůzi řídil Šrom a seznámil přítomné kolegy s funkcí a programem K 231. Potom byl na této schůzi zvolen prozatímní výbor K 231 do kterého byly zvoleni tyto lidé: Josef Šrom, Eduard Hála, Leopold Hajíček, Marek Strnad a Lexa. Další schůze se konala 26. dubna 1968 v hotelu Vltava v Českých Budějovicích. Na toto setkání přijel z Prahy tajemník prozatímního výboru K 231 Jaroslav Brodský.¹¹¹

Na této schůzi se sešlo asi 55 lidí. Jeden z členů prozatímního výboru Eduard Hála upřednostňoval o své návštěvě Prahy, kde společně s vedením K 231 navštívil některé vládní činitele a vyložil jim program a cíle klubu. Nebylo zjištěno, kdo byli tyto komunističtí činitelé. Další, kdo se této schůze zúčastnil, byli bývalí hokejoví reprezentanti Červený a Španinger, kteří vykládali, proč byli zatčeni. Na závěr této schůze bylo stanoveno datum další schůzky. Tato schůze měla být ustavující schůzí jihočeského K231 a měla se odehrát dne 5. května 1968 v Českých Budějovicích v restauraci na Rychtě. Na tuto schůzi byly pozváni političtí vězni z celého Jihočeského kraje.

Po těchto dvou přípravných schůzích se členové K 231 sešli asi osmkrát v bytě Josefa Šroma. V tomto bytě se většinou projednávaly organizační otázky týkající se dalšího vývoje K 231. Šlo o to jak bude provedena ustavující schůze což znamenalo zajištění adres a výrobu pozvánek pro ostatní politické vězně, zajištění sálu a finančních prostředků. Těchto schůzek se zúčastňovali především členové přípravného výboru.¹¹² O ustavující schůzi informovaly i noviny, které prezentovaly ve svém článku K 231 jako klub, který se snaží dosáhnout zmírnění trestů svých členů. K 231 zde byl popisován vcelku kladně.¹¹³

Na ustavující schůzi měli být pozváni také zástupci krajského národního výboru, okresního národního výboru a Svazu protifašistických bojovníků. Dále byli pozváni zástupci prokuratury, rozhlasu, soudu, tisku a krajskou správu sboru národní bezpečnosti, aby všichni viděli o co K 231 vlastně jde. Na ustavující schůzi se dne 5. května 1968 objevilo asi 480 lidí. Nebyli zde jen političtí vězni z Jihočeského kraje, ale i hosté z Brna, Ostravy, Ústí nad Labem a jiných míst měst v republice. Za Prahu se zde objevili členové přípravného výboru K 231

¹¹⁰ Tamtéž. s 7-8.

¹¹¹ Tamtéž. s. 4.

¹¹² Tamtéž. s.4.

¹¹³ ABS,Fond A2/3: Sekretariát fondu MV III.díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.3, výstřižky z novin 1968.

Brodský, Krupička a Procházka. Při jednání byly řešeny organizační otázky klubu, projednáván organizační řád a otázky spojené s rehabilitací. Jaroslav Brodský ve svém vystoupení seznámil přítomné s výsledkem hovoru s ministrem vnitra Josefem Pavlem s tím, že Pavel slíbil K 231 plnou podporu.¹¹⁴ Přihlášky do K 231 přijímal až do řádného zvolení přípravného výboru K 231 Josef Šrom ve svém bytě v Českých Budějovicích, který se nacházel na ulici Riegrova č. 40.¹¹⁵

Dále byly usneseno, že dne 8. května 1968 proběhne v Praze schůze, kde se sejdou zástupci ze všech krajů republiky. Na tuto schůzi byl za Jihočeský kraj jmenován kandidát Eduard Hála. Z těchto delegátů měli být vybráni tři kandidáti, kteří měli jít k Prezidentu republiky, žádat o legalizaci klubu. Schůze se zúčastnili pozvaní zástupci KNV, rozhlasu a dalších pozvaných organizací. Při zahájení této schůze byly od členů K 231 vybrány peněžité dary na různé organizační výdaje. Na schůzi byly předneseny projevy mnoha bývalých politických vězňů, které byly občas velmi tvrdé k vládnoucímu režimu. Leopold Hofman nazval Československý stát jedním velkým vězením, nebo jistý pan Hynek, bývalý člen lidové strany k otázkám rehabilitací řekl: „*Jestliže naše republika nemá peníze, ať pošle tajemníky KSČ do výroby a hned bude na rehabilitace.*“ Závěrem schůze bylo řečeno, že se v okresech zvolí okresní výbory K 231, které pošlou seznamy členů na krajské ústředí. Potom byl zvolen prozatímní výbor K 231 Jihočeského kraje ve složení¹¹⁶ předseda Eduard Hála, místopředseda Leopold

¹¹⁴ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.4-5,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹¹⁵ ABS,Fond A2/3: Sekretariát fondu MV III.díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.3, výstřižky z novin 1968.

¹¹⁶ Eduard Hála: Narodil se 6.9.1910. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese České Budějovice, Palackého náměstí číslo 26. Hála pocházel z dělnické rodiny a do roku 1939 byl tajemníkem lidové strany v Českých Budějovicích. Za okupace působil Hála jako tajemník národní strany (NS) v Táboře. Po konci okupace se stal tajemníkem kde se nakonec stal generálním tajemníkem této strany a to v letech 1948-1949. V roce 1956 byl odsouzen na 16 let vězení za velezradu. Propuštěn byl při prezidentské amnestii v roce 1962. Hála se poté zapojil spolu s Bohumilem Supem do ilegální Křesťansko-demokratické strany. Nakonec se stává předsedou českobudějovické pobočky K 231.

Leopold Hájiček: Narodil se 12.5. 1899. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese České Budějovice, Třída Maršála Malinovského číslo 30. Hájiček byl bývalý velkoobchodník, vlastnil v Českých Budějovicích železářský velkoobchod, který mu byl v roce 1948 znárodněn. Jeho syn Leopold Hájiček mladší uprchl z vězení do zahraničí, kde pracoval pro cizí zpravodajské služby. V roce 1949 byl odsouzen na šest let vězení za neoznámení pobytu svého syna. V roce 1958 byl znovu stíhán kvůli neoznámení místa pobytu Františka Hejdy, který byl podezříván ze špionážní činnosti. Zvolen místopředsedou českobudějovické pobočky K 231.

Josef Šrom: Narodil se 1.1.1913 ve Vídni. Byl to bývalý velkoobchodník s automobilovými součástkami. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese České Budějovice, Riegrova číslo 40. V roce 1944 byl zatčen Gestapem za předražování dětských kočárků a za to byl na 6 měsíců uvězněn. V roce 1945 si otevřel znovu svůj velkoobchod, který mu byl v roce 1948 znárodněn. V letech 1949- 1950 byl opakovaně stíhán za machinace s autosoučástkami za které zaplatil pokutu 400.000 Kč, odsouzen na 13 měsíců vězení. Z tohoto vězení 5.8.1950 utekl a dostal se do Rakouska. Šrom byl chycen podruhé, když se 7.7.1951 vrátil pro svou rodinu. Žena s ním odmítla jít, a tak se sebou vzal svého 12-ti letého syna. Na zpáteční cestě byl zadržen hlídkou pohraniční stráže. Za svoji činnost byl státním soudem odsouzen za velezradu a vyzvědačství k odnětí svobody na 15 let. Byl propuštěn při amnestii v roce 1960 a v roce 1965 mu byl zbytek trestu amnestován. Byl zvolen tajemníkem Českobudějovické pobočky K 231.

Stanislav Cába: Byl vězněn 14 let. Zvolen jednatelem Českobudějovické pobočky K 231.

Hájíček, tajemník Josef Šrom, jednatel Stanislav Cába, soc. a bytový referent Marie Jandová a organizační referent Zdeněk Strnad.¹¹⁷

Na podporu českobudějovického K 231 sehrálo Jihočeské divadlo zvláštní představení, jehož výtěžek byl věnován K 231. Jestli tyto peníze došly svému účelu, se neví. Po této ustavující schůzi se konaly ještě dvě další schůze. Obě dvě proběhly v restauraci Pavilon. Těchto schůzích se účastnili pouze členové výboru.¹¹⁸

Další a zřejmě poslední schůzka se konala 16. května 1968 v Českých Budějovicích v restauraci Masné krámy. Na tuto schůzku přišlo asi 50 osob. Předseda výboru K 231 Eduard Hála zde oznámil, že klub K 231 nebyl vládou povolen a vyzval přítomné, aby bylo zastaveno odesílání přihlášek a vyplňování dotazníků.¹¹⁹

Vedení v Praze se však stále ještě mělo pokoušet navázat hovor s KSČ, aby byl K 231 povolen. Po tomto setkání měl tajemník Josef Šrom uschovat doklady na neznámém místě. I přes tento zákaz se však v jihočeském kraji dál rozvíjela činnost okresních poboček.¹²⁰

Mezitím se změnil i postoj tisku. Byl otisknut článek, ve kterém byl Leopold Hála ukázán jako šmelinář a spolupracovník západních rozvědek a že je v K 231 neprávem.¹²¹ Útočilo se také na Josefa Šroma, ze kterého Rudé právo udělalo také šmelináře a lháře.¹²² Šrom pak ze své funkce 16. srpna odstoupil.¹²³ Tyto články způsobily mezi představiteli výboru K 231 nedůvěru a strach ze zatčení. Představitelé klubu potom prohlásili, že jestli bude K 231

Marie Jandová: Narodila se 4.1.1931. V roce 1968 bylo její bydliště na adrese Č. Budějovice, Třída 5.května. Marie Jandová pochází z dělnické rodiny. V roce 1948 byla vyšetřována kvůli podezření z krádeže šperků. Tato krádež jí však nebyla prokázána. V roce 1949 navázala styk s bývalým pilotem P. Rousem, pro kterého opatrovala od důstojníků vojenského útvaru ve Vimperku zprávy tajného charakteru. V roce 1950 byla odsouzena k 18 letům odnětí svobody. Dne 5. května byla zvolena sociálním a bytovým referentem českobudějovické pobočky K 231.

Zdeněk Strnad: Narodil se 22.5.1920. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese České Budějovice, Jeronýmova číslo 22. Pocházel z obchodnické rodiny a do roku 1951 pracoval jako úředník. V roce 1949 navázal prostřednictvím své manželky styk s agentem CIC, kterým dělal spojku a zajišťoval pro ně různé materiály potřebné ke špionáži. Do zahraničí posílal špionážní zprávy, které sám tajnopisem přepisoval. Byl odsouzen pro velezradu a vyzvědačství na 18 let odnětí svobody. V roce 1960 mu byl prominut zbytek trestu se zkušební dobou na 10 let a v roce 1965 mu byl amnestován zbytek zkušební doby. Dne 5. května byl zvolen organizačním referentem českobudějovické pobočky K 231.

¹¹⁷ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.5-6,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹¹⁸Tamtéž,s.6.

¹¹⁹ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 133,č.kart.8, s.16,Nezákonná činnost nedovolených organizací a skupin z 1968. z 8.1.1969.

¹²⁰ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.6-7,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹²¹FA,Pravda o tom kdo stojí v čele K 231. In. *Jihočeská pravda*. 24,1968, č.145,s.3.SYSNO 000228287

¹²² ČERNÝ,A.Otevřený dopis tajemníkovi Klubu 231 v Jižních Čechách. In. *Rudé právo* 48 ,1968, č.152, s.2. ISSN 0032-6569.

¹²³ Šír,Vojtěch. *Pražské jaro 1968 - Klub 231*.Seminární práce FF UK V Praze,1999.IV. Kapitola: Pokus o dohodu mezi K 231 a KSČ. s.2. [cit.2010-7-1].URL:< http://k231.fronta.cz/>.

schválen, bude provedeno vyšetřování, kdo je v klubu právem a kdo byl postižen za jinou trestnou činnost. Tito lidé měli být z řad K 231 vyloučeni.¹²⁴

Od schůze členů klubu v restauraci Masné krámy, která se konala 16. května, činnost K 231 v podstatě zanikla, ale došlo k ojedinělým setkáním několika členů. Tito členové už ale žádnou veřejnou činnost nevyvíjeli.¹²⁵ Ještě před 21. srpnem 1968 došlo k roztržce mezi vedoucími představiteli K 231 v Českých Budějovicích, a to mezi staršími členy K 231, jako byli Hájiček s Hálou, kteří se snažili hájit své soukromé zájmy a mladšími členy K 231, kteří nechtěli s tímto programem souhlasit. Bylo také zjištěno, že členové K 231 se snažili vstoupit nebo se přidružit ke Svazu protifašistických bojovníků. V tomto svazu by mohli alespoň částečně bojovat za svoji snahu o rehabilitaci.¹²⁶

Vpád vojsk Varšavské smlouvy způsobil mezi členy budějovického K 231 zmatek a většina členů projevila strach ze zatčení. Tajemník Josef Šrom hledal možnosti emigrace. Eduard Hála po 21. srpnu už žádnou činnost K 231 provádět nechtěl kvůli svojí bezpečnosti.¹²⁷ Jistý člen K 231 Leopold Kuncl v sobě nezapřel bývalého vojáka když řekl, že by mu stačilo 200-300 odvážných mužů a situaci by otočil.

Dále se zjistilo, že bývalý jednatel K 231 Jihočeského kraje Stanislav Cába dostal z Prahy od tajemníka K 231 Jaroslava Brodského dva dopisy, které měl po přečtení zničit. Nicméně se uchovaly. V prvním dopise, který dostal Cába ještě před 21. srpnem se psalo, že mají zkusit znovu pracovat, navázat spojení s pražským ústředím a obnovit styky mezi sebou.

Druhý dopis přišel někdy na podzim roku 1968. Jaroslav Brodský zde vzkazoval, aby byly zničeny všechny materiály k činnosti K 231 a členové klubu se mají stáhnout do ústraní. Brodský také uvedl adresu jistého Dr. Černého ve Vídni, na kterého se mají členové klubu obrátit v případě, že by je Státní bezpečnost šikanovala. Další členové K 231 jako například pan Kokrda ukončil s ostatními členy klubu všechny styky, protože si přestali navzájem věřit jestli se neudávají navzájem. Většina funkcionářů K 231 se tak stáhla do úplného ústraní. Jednou z vyjímeček byl tajemník K 231 Josef Šrom, který se až do roku 1969 snažil nadále získávat kontakty do Prahy i do zahraničí. Jednal s Jaroslavem Procházkou, se kterým se scházel v Jindřichově Hradci. V Rakousku udržoval styky s emigrantem Jaroslavem Poulou. I když se zdálo, že je činnost K 231 v Jihočeském kraji zcela ochromena a většina organizátorů

¹²⁴ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 102,č.kart.7, s.2, Činnost K-231 a KAN-zpráva z 18.7.1968.

¹²⁵ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.9,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹²⁶ Tamtéž, s. 10.

¹²⁷ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 133,č.kart.8, s.17,Nezákonná činnost nedovolených Organizací a skupin z roku 1968. z 8.1.1969.

odešla do zahraničí, bylo ještě v dubnu 1969 zjištěno, že se členové bývalé K 231 snaží občas sejít a vyvíjet neoficiální činnost.¹²⁸

6.3. Fungování K 231 v ostatních městech Jihočeského kraje

V ostatních okresech Jihočeského kraj se dostala činnost K 231 většinou jen do přípravného stádia. Došlo k založení přípravných výborů, které zajišťovaly nábor členů a pořizovaly jejich seznamy. Tyto seznamy byly po příchodu vojsk Varšavské smlouvy zlikvidovány. Největší aktivitu vyvíjel K 231 v okrese Jindřichův Hradec.

Tato aktivita zde vznikla díky velkým stykům místní organizace na pražském ústředí K 231.¹²⁹

Jindřichův Hradec

V dubnu roku 1968 obdržel bývalý politický vězeň Ludvík Kulháněk, který žil v Jindřichově Hradci, dopis od jednoho z členů pražského ústředí Václava Žateckého. V tomto dopise se nacházely směrnice k založení prozatímního výboru K 231 v okrese Jindřichův Hradec. Kulháněk se znal s Žateckým tři roky a byli spolu i vězňeni. Další dopis, který Kulháněk dostal, byla pozvánka na ustavující schůzi na 5. května do Českých Budějovic. Této schůze se zúčastnil a navázal tak styky s hlavní základnou K 231 v Českých Budějovicích.¹³⁰

První, kdo vyvinul iniciativu k založení K 231 v Jindřichově Hradci, byl Jaroslav Franc, který byl dříve členem Sboru národní bezpečnosti, později odsouzen na 17 let žaláře a v době založení K 231 pracoval jako dělník na pile.¹³¹ Jaroslav Franc svolal na 3. června schůzi pro ty, kdo by se chtěli na K 231 v Jindřichově Hradci podílet. Této schůze se zúčastnilo osm lidí, kteří se stali hlavními funkcionáři K 231 v Jindřichově Hradci. Byli to: Jílek František, Franc Jaroslav, Kulháněk Ludvík, Kaňka Karel, Gregor František, Otomar Šimák, Stanislav Nevřela a Ladislav Janota.¹³² Tito pánové se sešli na zahradě domu v Jindřichově Hradci, kde

¹²⁸ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.11-12,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹²⁹ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 133,č.kart.8, s.17,Nezákonná činnost nedovolených organizací a skupin z 1968. z 8.1.1969.

¹³⁰ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III.díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.5,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969

¹³¹ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.32-33,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹³² František Jílek: Narodil se 26.9.1915. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, Denisova 169/II. Čs.st. příslušník., bývalý důstojník Československé armády lidové(ČSLA). Po roce 1948 byl z armády „vyakčněn“. Jílek byl odsouzen na 15 let odnětí svobody za protistátní činnost. Spolupracoval s agentem „Pláteníkem“. V roce 1968 pracoval jako mzdový účetní v Okresním ústavu národního zdraví Jindřichův Hradec.

Jaroslav Franc: Narodil 7.11.1907. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, Fučíkova 204/II. Čs.st. příslušník. Byl odsouzen na 17 let odnětí svobody za protistátní činnost. Spolupracoval s agentem „Pláteníkem“ V roce 1968 pracoval jako dělník na pile v Jindřichově Hradci..

bydlel Jílek. Na této schůzce byla vypsána žádost o povolení schůze, kterou podepsal Kulhánek a Franc. Jak má konkrétně vypadat prozatímní výbor K 231 zde nebylo domluveno, navíc schůze takového výboru byla Okresním národním výborem zamítnuta.¹³³

Toto zamítnutí poslal člen K 231 Karel Kaňka do Prahy k Jaroslavu Brodskému a Jaroslavu Nigrinovi a ptal se, co mají v Jindřichově Hradci dělat dále. Ústředí K 231 v Praze se vyjádřilo v tom smyslu, že nemají dělat žádné násilné akce, ale mají si všechno pořádně připravit. Do Jindřichova Hradce potom přijel 19. června z Prahy člen K 231 Daniel Prchlík a u Miloslava Kaňky se bavili o zastaveném kontu pro K 231 a jiných organizačních věcech. Na konci června se pak Franc, Gregor, Šimák, Nevřela, Janota, Kaňka Karel a Kulhánek sešli znovu u Jílka na zahradě, kde se dohodli, že nemá cenu dál pokračovat v činnosti. Sami si mysleli, že jejich šance na založení K 231 v Jindřichově Hradci byla promarněna.

Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy se 22. srpna v Jindřichově Hradci objevili členové pražského ústředí K 231 Rambousek, Gruber, Kobylka, kteří se tudy snažili odejít do Rakouska, ale neúspěšně. Snažili se přesvědčit Karla Kaňku, aby je převedl. Ten tuto nabídku odmítl a řekl jim, ať se vrátí k rodinám do Prahy. Na začátku září řekl člen pražského ústředí Václav Žatecký o pokynech, které dostali členové K 231 v Jindřichově Hradci. První pokyn byl, aby členové K 231 odcházeli do emigrace na platný cestovní pas. Dále se měly všechny materiály o místních členech K 231 poslat do Prahy Karlu Nigrinovi. Nejdůležitějším pokynem bylo, aby členové klubu, kteří v republice zůstali neorganizovali a neprováděli žádnou ilegální činnost. Žatecký také řekl, že současným hlavním úkolem pro všechny členy bývalého K 231 je podporovat naše státní a stranické činitele v čele s Alexandrem Dubčekem.¹³⁴

Ludvík Kulhánek: Narodil se 24.6.1923. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, Volgogradská č. 470/III. Po 21. srpnu si podal žádost o výjezd do Rakouska za Janem Kulhánkem, bydlicím ve Vídni. Měl mít také dalšího příbuzného v Brazílii. Kulhánek byl odsouzen na 18 let, protože pracoval jako agent CIC pod přezdívkou Augsburg. Navrhován jako tajemník K 231 v Jindřichově Hradci.

Karel Kaňka: Narodil se 20.11.1923. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec 541/II. Čs.st. příslušník. Se zahraničím neměl žádné styky. Byl odsouzen podle § 1 zákona č.231/1948 Sb. na 12 let odnětí svobody. Kaňka měl být navržen na post předsedy K 231 v Jindřichově Hradci.

František Gregor: Narodil se 24.11.1923. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, U trojice. Čs.st. příslušník. Do roku 1965 udržoval styk s VC z akce „Tranzistor“. Šlo o pašování a prodej zahraničního materiálu. Odsouzen na 10 let odnětí svobody, kvůli pobuřování lidově demokratického zřízení.

Otomar Šimák: Narodil se 26.8.1907. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, Švermova 32. Čs.st. Bývalý armádní důstojník. Trestán za pomoc agentu „Pláteníkovi“. Odsouzen na 6 roků.

Stanislav Nevřela: Narodil se 14.11.1913. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Jindřichův Hradec, 7/III. Byl odsouzen na 10 let za protistátní činnost. V roce 1968 byl invalidní důchodce.

Ladislav Janota: Narodil se 10.7.1926. V roce 1968 bylo jeho bydliště na adrese Otín 40. Dostal 12 let.

¹³³ Tamtéž. s.32.

¹³⁴ ABS,Fond A2/3: Sekretariát fondu MV III,díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.6-7,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

Je těžké říci, jestli v Jindřichově Hradci vůbec K 231 fungoval, protože zde nemohla proběhnout ani ustavující schůze, přestože členů K 231 zde bylo dost a K 231 se snažili založit. Když žádali v červnu 1968 o schválení stanov, už bylo pozdě.

Český Krumlov

V tomto okrese se začala činnost politických vězňů rozvíjet až v roce 1968.

Samotná pobočka K 231 vznikla v hlavním městě okresu v Českém Krumlově.¹³⁵

Ustavující schůze se udála 19. května v Českém Krumlově a bylo na ni přítomno asi 67 lidí. Schůze se měli účastnit i lidé, kteří nebyli ve vězení ze politickou činností, ale za kriminální přečiny.¹³⁶ Svolavatelem této schůze byl přípravný výbor K 231. Hlavním organizátorem výboru v tomto okrese byl úředník a politický vězeň Karel Březina, který se také stal předsedou okresního K 231. Na tuto schůzi opět přijeli i členové K 231 z pražského ústředí a Českých Budějovic. Výbor Českokrumlovského K 231 byl zvolen v tomto složení: Karel Březina, Jan Jakeš, Josef Švarc, Jaroslav Vápeník, František Čulda a Bohumil a František Šestákové.¹³⁷ Na schůzi vystupovali proti komunistům a Státní bezpečnosti kvůli svým trestům. Například Josef Švarc dostal trest 25 let. Členové K 231 v Českých Budějovicích

¹³⁵ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.17,Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K-231 z 18.11.1969.

¹³⁶ ABS,Fond A2/3: Sekretariát fondu MV III,díl.inv.č.2281,č.kart.69,s.5,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

¹³⁷ Karel Březina: Narodil se 28.1.1911. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel na adrese Český Krumlov, Rožmberská 101. Původním povoláním byl úředník. Předseda Českokrumlovského K 231. Po 21. srpnu 1968 se Karel Březina už se svými kolegy z K 231 neseťkával. Za předsedu K 231 v Českém Krumlově byl zvolen, protože dostal ze všech vedoucích K 231 v Českém Krumlově nejvyšší trest: doživotí. Očekávalo se tedy od něj, že bude zájmy K 231 plně podporovat. Po 21. srpnu už o něm nebyly zjištěny žádné, pro KSČ závadné styky.

Jan Jakeš: Narodil se 28.11.1915. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel na adrese Český Krumlov, Rooseveltova 42. Původním povoláním byl úředník. Jednatel Českokrumlovského K 231. Jan Jakeš byl jedním z neaktivnějších členů působících v Českém Krumlově. Prohlašoval, že byl odsouzen neprávem. Dosáhl plné rehabilitace. Po 21. srpnu pracoval jako úředník ve Svazu družstevních rolníků. Se zákazem činnosti K 231 nesouhlasil a pokračoval v nelegální práci jako člen lidové strany v Českém Krumlově kde se velmi angažoval.

Josef Švarc: Narodil se 16.4.1911 v Holubově. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel ve Vyšším Brodě kde pracoval jako vrátný v léčebně tuberkulózy. Původním povoláním úředník. Švarc byl potrestán odnětím svobody na 25 let, kvůli účasti na akci „Doktor“. Amnestován byl v roce 1960 kdy se vrátil do Vyššího Brodu. Švarc měl být jedním z nejvíce proti sovětsky orientovaných lidí v K 231. Měl spojení na emigraci v Rakousku. Byl exponentem lidové strany.

Jaroslav Vápeník: Narodil se 11.1.1906. Čs.st. příslušník.(MUDr.) V roce 1968 bydlel na adrese Český Krumlov, Plešivec 325. Původním povoláním úředník. Člen výboru K 231. V K 231 byl také značně aktivní. Do vězení měl Vápeníkovi pomoci Dr. Zenáhlík, který jej měl zavést k protistátní činnosti. Proti KSČ vystupoval i po okupaci.

František Čulda: Narodil se 6.5.1919. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel na adrese Český Krumlov, Dlouhá 99. Byl jedním z důstojníků západní armády. Člen výboru K 231. Byl odsouzen za protistátní činnost na 7 let odnětí svobody. Byl jedním ze zakladatelů K 231 v Českém Krumlově. Doufal, že mu K 231 přinese šanci na úplnou rehabilitaci. Čulda prosazoval především zvyšování důchodů a zlepšení životních podmínek bývalých politických vězňů Silně protisovětsky orientovaný a nechtěl se smířit se zákazem K 231. Informace na něj měl přinášet agent Státní bezpečnosti „Rudolf“.

František Šesták: Narodil se 25.5.1919 a Bohumil Šesták: Narodil se 15.10.1920. Čs.st. příslušníci. Oba trestáni za protistátní činnost. V roce 1968 bydleli v obci Rájov. Jejich zájem v K 231 spočíval především v rehabilitaci. Pracovali oba v jednotném zemědělském družstvu. Činnost těchto členů K 231 byla kontrolována agenty „Kozákem a „Rudolfem“.

Josef Šrom a Eduard Hála, kteří byli na schůzi také, slíbili novým členům pomoc a různé služby. Například pomoc při hledání advokátů při jejich procesu rehabilitace nebo zajištění zdravotní péče.

Od této ustavující schůze až do svého zrušení se výbor K 231 sešel celkem šestkrát. Během této činnosti obdrželi členové K 231 celkem pět dopisů z Prahy, kde jim byly dodávány instrukce k fungování klubu.¹³⁸

V září roku 1968 se funkcionáři K 231 rozhodli, že svoji činnost ukončí. Tajemník K 231 v Českém Krumlově Jan Jakeš oznámil 23. září na schůzi okresního národního výboru, že klub končí spolkovou činnost na základě vládního ustanovení.¹³⁹

Pelhřimov

V Pelhřimově se přípravný výbor K 231 ustanovil 5. května 1968. Na této ustavující schůzi bylo přítomno asi 167 osob a byl zde zvolen prozatímní výbor K 231. Tento prozatímní výbor tvořil předseda Bedřich Koproň a členové výboru Alena Musilová, Karel Lízák a Bedřich Tománek.¹⁴⁰ Ustavující schůze se odehrála v restauraci „Na Sadech“. Byly zde rozdávány i přihlášky a dotazníky do K 231 pro nové členy.¹⁴¹

Klub K 231 v Pelhřimově si vzal za povinnost pomáhat všem bývalým politickým vězňům při jejich rehabilitaci. Tuto funkci se snažil plnit až do září 1968, kdy členové svoji činnost sami

¹³⁸ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.17-18, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹³⁹ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III,díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.5,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

¹⁴⁰ Bedřich Koproň: Narodil se 10.11.1924. v Opařanech v okrese Tábor. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel na adrese Pelhřimov, Nádražní 823. Byl ženatý. Pracoval jako příslušník Sboru národní bezpečnosti(SNB), což se mu stalo osudným. Jako člen SNB převáděl emigranty do ciziny a byl chycen. Propuštěn byl na amnestii 10.5.1960. Po lednu se stal jedním z hlavních organizátorů založení K 231 v Pelhřimově a byl zvolen jejím předsedou. Po zrušení činnosti k 231 v září 1968 ustal ve svojí činnosti a stycích s ostatními členy K 231. Měl vazby na pražské ústředí K 231. V dubnu 1969 se snažil získat místo v závodním výboru Revolučního odborového hnutí v Národním podniku Agrostroj v Pelhřimově, ale pro malý počet hlasů nebyl přijat.

Alena Musilová: Narodila se 22.7.1920 v Bystré v okrese Chrudim .Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlela na adrese Pelhřimov, Primuse Hruzy 551. Byla vdaná, za svobodna Pritzová. Alena Musilová sama odsouzena nebyla, ale snažila se dosáhnout rehabilitace pro svého bratra, který byl popraven. Měla vazbu na pražské ústředí K 231. V Pelhřimově byla velmi aktivní a byla zde zvolena tajemnicí K 231. Po srpnu 1968 měla rozšiřovat pamflet tzv. Černíkův projev po návratu ze SSSR. Po srpnu se již veřejně neprojevovala a pracovala jako dělnice v národním podniku Spojené kartáčovny Pelhřimov.

Karel Lízák: Narodil se 13.2.1911 v Horní Suché. Čs.st. příslušník. V roce 1968 bydlel na adrese Pelhřimov, Antonína Sovy 751. Před rokem 1948 byl majitelem továrny. Karel Lízák byl jedním z organizátorů podpisové akce „Pro socialismus s lidskou tváří“ a na podporu Alexandra Dubčeka při jednáních v Čierné a Bratislavě. Jeho postoj po srpnu 1968 se stal velmi zdrženlivý. V roce 1969 pracoval jako mechanizátor JZD Střítež pod Křemešником.

Hložek Josef: Narodil se 22.7.1907 v Pelhřimově. Čs.st. příslušník.(JUDr.) V roce 1968 bydlel na adrese Pelhřimov, Školní 58. Hložek byl právním poradcem přípravného výboru K 231 v Pelhřimově. Hložek byl aktivní sokol a bývalý advokát. Byl potrestán za protistátní činnost. Po zrušení K 231 v Pelhřimově byl jmenován rehabilitační komisí vedoucím rehabilitační poradny. Po srpnu 1968 měl udržovat spojení pouze s Josefem Koproňem a veřejně přestal vystupovat.

¹⁴¹ ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III,díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.8,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

ukončili a předali procesy rehabilitace rehabilitačnímu senátu Okresního soudu v Pelhřimově.¹⁴² Všechny případy předali členové K 231 po svém zrušení svým právníkům JUDr. Hložkovi a JUDr. Vyhnálkovi.¹⁴³

Písek

V Písku obdržel bývalý politický vězeň Ladislav Fiala v dubnu roku 1968 od svého známého Rodovského z Prahy, se kterým byl ve vězení, směrnice k založení K 231.¹⁴⁴ Potom proběhla 5. května ustavující schůze přípravného výboru K 231 v Písku. Tento prozatímní výbor se skládal z těchto členů: předseda Švarc, ideolog a informace Bohumil Sup, jednatel Šimková, pokladník Mařík, právní věci Judr.Hobsar, další členové výboru byli Sekyrka, Judr. Hláchová, Raušal a Čadová.¹⁴⁵ Na ustavující schůzi K 231 se sešlo asi 130 lidí. Většina těchto členů se chovala v K 231 velice pasivně a šlo jim jen o jedinou věc a tou byly rehabilitace. Vedoucí členové K 231 Sup a Šimková udržovali kontakt s pražským ústředím. Po okupaci vojsky Varšavské smlouvy uposlechli členové píseckého K 231 pražské ústředí a činnost ukončili.¹⁴⁶

Prachatice

V tomto okrese se původně ustanovily dva přípravné výbory K 231. Jeden v Prachaticích a druhý ve Vimperku.¹⁴⁷ K 231 zde byl založen v květnu 1968. V prachatickém prozatímním výboru bylo přihlášeno 7 osob. Druhý prozatímní výbor K 231 ve Vimperku byl početně slabší.. Mezi oběma výbory došlo k jednání ve snaze je oba dva sloučit a vytvořit jeden klub v celém okrese. Předsedou prachatického K 231 byl František Šindelář, který se snažil, aby K 231 fungoval podle směrnic z Prahy. Když byl K 231 v květnu ustanoven, jeho jednání byla veřejná. Činnost klubu byla oznámena lidové správě a Veřejné bezpečnosti. Vimperský K 231 byl naproti tomu neveřejný a všechna jednání se vedla za neúčasti státních orgánů. Vimperský K 231 vedl Josef Pek. Pek měl kontakty na Karla Nigrína do Prahy a po příchodu vojsk Varšavské smlouvy emigroval do Německé spolkové republiky.

¹⁴²ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.20, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹⁴³ ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III,díl, inv.č.2281,č.kart.69,s.8,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

¹⁴⁴ Tamtéž. s.9.

¹⁴⁵ Bohumil Sup: Narodil se 15.7.1912. V roce 1968 bydlel na adrese Písek, Leninovo náměstí. 7/12. Čs.st. příslušník. Bývalý majitel obchodu s galanterií. V roce 1951 byl zatčen jako jeden z členů zakázané Křesťanskodemokratické strany a pro styk s agentem CIC „Hasilem“. Byl odsouzen na doživotí V roce 1955 mu byl trest snížen na 25 let. V roce 1964 byl propuštěn na zkušební dobu 7 let. V roce 1969 pracoval jako dělník v národním podniku Harmonika. Byl pověřen vedením K 231 v Písku.

¹⁴⁶ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.22-23, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹⁴⁷ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III,díl, inv.č.2281,č.kart.69,s.10,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

K očekávanému sloučení klubů v Prachaticích a ve Vimperku nikdy nedošlo, protože se kluby nestihly včas domluvit. Po okupaci vojsky Varšavské smlouvy byla činnost K 231 na Prachaticku 7. září 1968 zastavena.¹⁴⁸ Většina písemností k činnosti K 231 v tomto okrese byla zničena tajemníkem klubu Josefem Pouchou po příchodu okupačních armád.¹⁴⁹

Strakonice

Ve Strakonících se objevil K 231 v jarních měsících roku 1968. Ustavující schůze, kde byl zvolen prozatímní výbor, proběhla 5. května. Na tuto schůzi přišlo asi 200 osob. Na této schůzi byl zvolen sedmičlenný prozatímní výbor.¹⁵⁰ Tento prozatímní výbor se skládal z těchto členů: předsedou byl Václav Vrba, který byl odsouzen v roce 1949 na 25 let. Propuštěn byl v roce 1960.¹⁵¹

Ideologem klubu se stal JUDr. Jaroslav Poláček, který byl ve vězení za rozvracení republiky od roku 1952 do roku 1963. Tajemnicí strakonického K 231 se stala Helena Mižíčková, která byla odsouzena po neúspěšném útěku do Spolkové republiky Německo v roce 1951. Později

¹⁴⁸ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.24-25, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

¹⁴⁹ABS,Fond A2/3:Sekretariát fondu MV III,díl. inv.č.2281,č.kart.69,s.10,Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

¹⁵⁰ Václav Vrba: V roce 1949 byl odsouzen na 25 let odnětí svobody za čin velezrady. V roce 1960 byl amnestován. Po propuštění u něj byly zjištěny styky s dalšími potrestanými, kteří jej i navštěvovali. V roce 1968 byl hlavním iniciátorem založení K 231 ve Strakonících. Navázal důvěrné spojení s pražským ústředím K 231 především, s Otou Rambouskem a Jaroslavem Brodským. Zúčastnil se založení K 231 v okrese Příbram a několikrát byl i na schůzi K 231 v Praze. Byl velice aktivní. Vrba také udržoval úzké styky se svým švagrem Václavem Havlem, který utekl do USA a kterého chtěl Vrba v roce 1969 navštívit. Statní Bezpečnost se Vrby obávala i po srpnu 1968, měl být dále sledován z obav, aby opět neobnovil svou opoziční činnost.

Jaroslav Poláček: Narodil se v roce 1908.(JUDr.). Poláček byl odsouzen v roce 1962 za čin rozvracení republiky, ale v témže roce mu byl trest amnestován. Poláček byl bývalým funkcionářem Národní socialistické strany. Z této strany byl vyloučen za výše provedený trestný čin. V K 231 zastával funkci právního zástupce a ideologa. Vytvořil také další pobočku K 231 a to v obci Blatná, kde dělal předsedu. Měl poskytovat právní rady postiženým zemědělcům a dalším občanům. Po srpnu 1968 udržoval i nadále styky s příbramskými zástupci K 231 a také s Václavem Vrbou, se kterým byl dále ve spojení a doufali, že se situace obrátí. Poláček neměl žádné styky v zahraničí.

Helena Mižíčková: Rozená Macháčková. Ve své funkci tajemnice K 231 se velmi angažovala a pomáhala získat do K 231 další osoby. Pracovala jako úřednice na AVV v Praze. Mižíčková byla odsouzena po neúspěšném útěku do Spolkové republiky Německo v roce 1951. Byla propuštěna ze zdravotních důvodů. V roce 1969 pracovala jako učitelka anglického jazyka na osvětové besedě v Strakonících. Po srpnu 1968 ustoupila Mižíčková ze své politické angažovanosti a udržovala styky pouze s Václavem Vrbou a JUDr. Brabcem. Styky na zahraničí měla pouze v podobě Johana Pazourka, který žil v USA.

Vítězslav Vojta:Vojta byl bývalým funkcionářem Junák ve strakonickém okrese. Odsouzen byl v roce 1952 za nelegální ozbrojování a zneužití organizace Junák pro trestnou činnost. Působil v přípravném výboru K 231 ve Strakonících a zasloužil se i o obnovení organizace Junák kde působil jako oddílový vedoucí. V této funkci se značně angažoval i v roce 1969. Se zahraničím, žádné styky neměl.

Antonín Hošna: Trestán pro čin špionáže. Z vězení byl propuštěn v roce 1963. V K 231 měl styky především s Otou Rambouskem. Po srpnu 1968 se přestal angažovat a udržoval kontakty pouze s Helenou Mižíčkovou. V roce 1969 žádal o rehabilitační řízení.

Karel Kříšťan: Bývalý zemědělec. Byl odsouzen kvůli sabotáži a odsouzen k 11 letům vězení. V roce 1960 byl amnestován. Byl také funkcionářem agrární strany- na okresní úrovni. Působil v K 231 především kvůli navrácení majetku. Po srpnu 1968 se přestal jakkoli angažovat.

¹⁵¹ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 140,č.kart.8, s.25, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

byla propuštěna ze zdravotních důvodů. Ostatními členy výboru byli Adam Jaroslav, Vojta Vítězslav, Hošna Antonín a Křišťan Karel. Do strakonického K 231 mělo vstoupit asi 30 osob. Státní bezpečnosti se nepodařilo sehnat seznamy místních členů K 231. Nicméně 14 bývalých členů dokázala vypátrat a dát do evidence.¹⁵²

Tábor

V okrese Tábor je první zmínka o vzniku K 231 ze dne 26. dubna 1968. Tento den se uskutečnila první schůze bývalých politických vězňů. Pořadatelem schůze byl PhDr. Arnošt Mrzena.¹⁵³

Organizace K 231 byla založena podle vzoru pražského ústředí. Od svého založení uskutečnil sedmičlenný prozatímní výbor několik schůzí. V polovině května bylo K 231 oznámeno okresním národním shromážděním, že jejich činnost je z rozhodnutí vlády nežádoucí. Po této výzvě se už klub nesešel. Došlo tak pouze ke třem schůzím výboru. Funkce K 231 zde spočívala v náboru členů, vybírání příspěvků a soustředování poznatků ke členům Státní bezpečnosti, kteří v padesátých letech páchali zločiny. Prozatímní výbor se skládal z těchto členů: předsedou byl Sivena František, který v době činnosti K 231 byl důchodce. Tajemníkem klubu se stal bývalý podplukovník Československé lidové armády Mrzena Arnošt. Výbor se dále skládal ze Svobody Miroslava, Dvořáka Bohumila, Máchy Františka, Voborského Františka a Scheyerové Jarmily.¹⁵⁴ K 231 působil v Táboře až do začátku srpna 1968.¹⁵⁵

¹⁵² Tamtéž. s. 26-29.

¹⁵³ ABS, Fond A2/3: Sekretariát fondu MV III, díl. inv.č.2281, č.kart.69, s.10, Zpráva o činnosti K 231 v Jihočeském kraji z 17.3.1969.

¹⁵⁴ František Sivena: Narodil se v 11.9. 1894. Bývalý funkcionář ústředního výboru Národní socialistické strany. V roce 1968 bydlel na adrese Tábor, Thursova 1246. Důchodce. Odsouzen byl podle § 79 a/1 k trestu odnětí svobody. Propuštěn byl při jedné z amnestií. V K 231 vykonával předsednickou funkci. Zahraniční kontakty měl do Rakouska. Po srpnu 1968 se stáhl s veřejného života a nevěřil ve správný vývoj situace v Československu. Vystupoval vždy jako socialista, kterému jde především o rehabilitaci.

Arnošt Mrzena: narodil se 18.6.1904.(PhDr.) Bývalý podplukovník Československé lidové armády . V roce 1969 pracoval jako dělník v národním podniku Silon. V K 231 řídil přijímání přihlášek, které chodily na jeho adresu, kterou uveřejnil v okresních novinách s názvem Palcát.

Miroslav Svoboda: Narodil se 16.3.1903. Bývalý podplukovník Československé lidové armády . V roce 1969 pracoval jako dělník Vodních staveb. Ve výboru působil jako aktivní člen K 231, který měl úzké styky na pražské ústředí K 231.

Bohumil Dvořák: Bývalý zaměstnanec krajského výboru Národní socialistické strany. Pracoval v nakladatelství Melantrich. V roce 1969 byl stále aktivním členem Národní socialistické strany. Exponoval se především kvůli rehabilitacím.

František Mácha: Narodil se 21.8.1925. Byl příslušníkem Sboru národní bezpečnosti. V roce 1969 pracoval jako řidič. V roce 1954 byl odsouzen za velezradu. Zapisovatel K 231.

František Voborský: Narodil se 20.1.1918.(JUDr.). Pracoval jako zaměstnanec soudu. Ve výboru pracoval jako poradce pro právní záležitosti, ale z obavy před následky se velmi málo angažoval.

Jarmila Scheyerová: Narodila se 18.11.1905. Vykonávala funkci pokladníka K 231. Po srpnu 1968 si uchovala kontakty do Prahy a do Brna.

¹⁵⁵ ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl. inv.č. 140, č.kart.8, s.30-31, Vyhodnocení operativní situace v problematice potrestaných osob K 231 z 18.11.1969.

6.4. Zprávy o K 231 v Jihočeském kraji po 21. srpnu 1968

Po 21. srpnu většina hlavních osobností K 231 v Jihočeském kraji odešla do zahraničí a činnost byla téměř úplně utlumena. Většina bývalých členů zůstávala v pasivitě a snažila se přežít. Nicméně někteří bývalí členové K 231 v republice zůstali a snažili se občas vyvíjet nějakou činnost. V roce 1970 byla zaznamenána činnost bývalých členů K 231 v Českých Budějovicích. Tito lidé se soustřeďovali kolem bývalých členů K 231 Cáby a Šťovíčka. Další aktivita členů bývalého K 231 byla zaznamenána na Strakonicku, kterou vedl Ing. Kula. K setkáním docházelo i v Písku a v Táboře. Někteří členové K 231 jako například Stanislav Cába doufali, že bude v Československu vytvořeno bezatomové pásmo, ve kterém se nebude moci Sovětský svaz angažovat. Potom mají přijít možnosti pro změnu. Tyto úvahy se ukázaly být lichými.¹⁵⁶

Členové bývalého K 231 i přesto, že organizace byla zrušena a většina členů byla pasivní, stále zaměstnávali Státní bezpečnost. Podle mínění Státní bezpečnosti (STB) však byli tito lidé stále pro socialismus velice nebezpeční a STB okolo nich měla svoji informační síť.

STB v rámci zajištění této informační sítě pořádala různé akce, jako byla například akce Obnova. Tato aktivita spočívala v kontrole navazování vzájemných kontaktů mezi členy bývalého K 231 v Českých Budějovicích jako byl Cába, Šťovíček a Kessler. Jejich setkání, která proběhla například v Brně roku 1970, byla STB monitorována a zúčastnili se jí i agenti STB. Akce Obnova ale nebyla jedinou činností, kterou STB kvůli K 231 prováděla. Bylo jich několik. Šlo například o akce Voda a Keramik.¹⁵⁷

Činnost K 231 v Jihočeském kraji zřejmě neovlivnila nejdůležitější dění v Československu, ale ukazuje, jak se klub dokázal rychle etablovat ve všech městech a okresech. A především to, že političtí vězni byli prakticky v každém městě. I přes svou pasivitu po okupaci v roce 1968 byli členové K 231 v tomto kraji stále pod dozorem, což jen ukazuje, jak se jich komunistický režim stále bál.

7. Činnost K 231 do příchodu vojsk Varšavské smlouvy

V Pražském ústředí se, jak už bylo řečeno v kapitole 5, začal se dostávat K 231 v květnu 1968 do nemilosti komunistické strany. Jednou z prvních atak byl článek v Rudém právu, kde se útočí na Otu Rambouska, který zde byl označen ne jako nevinný politický vězeň, ale jako právoplatný nepřítel státu, který mu měl škodit v nepřátelských službách.¹⁵⁸ Výbor K 231

¹⁵⁶ABS, Fond BII/2:S-STB České Budějovice II.díl, inv.č. 162,č.kart.10, s.33-34,Činnost bývalých zakázaných organizací za rok 1970. z 11.11.1970

¹⁵⁷Tamtéž.s.111-113.

¹⁵⁸AMBROŽ,J.Kdo chce mluvit jménem politických vězňů?.In *Rudé právo* 48,1968, č.148,s.3.ISSN 0032-6569.

věděl, že se musí snažit přesvědčit řadové členy KSČ, že klub není nebezpečný. Výbor proto poslal zasedajícímu květnovému plénu memorandum, ve kterém se členové K 231 vyjadřují ke své činnosti a ujišťují komunisty, že z řad starých a nemocných lidí nemůže vzejít nebezpečná opozice. Dále se tam psalo, že K 231 stojí pevně za stranou a jejím programem.¹⁵⁹ Toto memorandum ale klubu nepomohlo, protože jeden z předních komunistů Alois Indra dodal v úvodu pléna 29.května dokument, ve kterém byli členové výboru K 231 zobrazováni jako zrádci a bývalí fašisti.¹⁶⁰ Na samotném květnovém plénu pak Alexander Dubček měl projev a vznikla rezoluce ÚV KSČ, která K 231 jednoznačně odsoudila, jako i ostatní organizace působící mimo národní frontu. Tato rezoluce vyšla v Rudém právu a stala se tak jednou ze součástí kampaně proti K 231.¹⁶¹

7.1.Kampaň proti K 231

Tato kampaň začala již výše zmíněným článkem, který vyšel 28. května v Rudém právu.

Rudé Právo pak v těchto útocích pokračovalo i v červnu. Šlo o několik útočných článků, které završil článek „Proč nedůvěra“, kde byli členové K 231 zostouzeni jako organizace, kde nejsou političtí vězni, ale různé kriminální a skutečně protistátní živly.¹⁶²

K 231 se rozhodl, že se útokům také postaví v novinách. K 231 napsal do novin článek, který se jmenoval: „Výzva všem československým novinářům“. V tomto dokumentu bylo řečeno, aby se každý novinář zamyslel nad tím, co se o klubu píše, kdo to píše a jestli je to vůbec pravda.¹⁶³ Členové K 231 pak v tomto duchu pokračovali dál a uspřádali 3. června tiskovou konferenci, kde vyvraceli, že mají ve svých řadách zloděje, šmelináře, kriminálníky a odvraceli všechny útoky na svůj klub.¹⁶⁴ K 231 se tak odchýlil od taktiky, kdy se snažil s komunisty najít společnou řeč, protože to nemělo žádný účinek. Nicméně útoky proti K 231 dále pokračovaly především na stránkách Rudého práva, kde se například v článku z 5. června znovu psalo o tom, ať si udělá klub pořádek ve svých řadách. Nakonec celou tuto kampaň završil týdeník Reportér, který napsal velký článek o K 231. Komunistický novinář Jaroslav Prášek se zde zamýšlel nad funkcí K 231 a odsoudil a odsoudil celý K 231.¹⁶⁵

K 231 měl to štěstí, že se v té době ještě mohl opřít o jiné noviny, které s klubem sympatizovaly. Byly to například Literární listy, kde vyšel článek, ve kterém byly opraveny

¹⁵⁹ PECKA,Jindřich,BELDA,Josef, HOPPE, Jiří.(ed.). *Občanská společnost 1967-1970*.2díl. 2.svazek. Brno 1998.dok.č.15.s.42-45. ISBN 80-7239-008-2.

¹⁶⁰ BRODSKÝ, Jaroslav. *Řešení Gama*. Praha, 1990. s. 146. ISBN 80-7106-009-7.

¹⁶¹ Rezoluce o současné situaci a dalším postupu strany. In *Rudé právo* 48, 1968, č. 153, s. 2. ISBN 0032-6569.

¹⁶² PACOVSKÝ, I. Proč nedůvěra. In *Rudé právo* 48, 1968, č. 160, s. 3. ISSN 0032-6569.

¹⁶³ K 231. Interpelujeme. In *Práce*. 24, 1968, č. 150. s. 9. ISSN 0231-6374.

¹⁶⁴ K. Jára. Co vlastně chce K 231. In *Zemědělské noviny*. 24, 1968, č. 132. s. 2. ISSN 0323-2549.

¹⁶⁵ PRÁŠEK, Jaroslav. K 231 z jedné i druhé strany. In *Reportér* 3, 1968, č. 24, s. 5-7. ISSN 0486-4433.

překroucené výroky o trhaní nohou komunistům.¹⁶⁶ Tyto útoky v novinách vyvolávaly u členů klubu strach co se bude dít dál, a proto psali do Prahy o radu. Vedení klubu pak reagovalo dopisem, ve kterém jim zhruba říkají, že se nemají nechat zastrašit, a aby nikdo nevystupoval veřejně za K 231, protože klub ještě není schválen.¹⁶⁷ Mediální kampaň v novinách potvrdila komunistickému vedení, že tudy cesta k likvidaci klubu nepovede, a že na to musí jít jinak. Vedení K 231 zjistilo, že po rezoluci, vydané na květnovém plénu, jsou programové cíle klubu v nedohlednu, ale i přes to chtěli dál pracovat na svém programu.¹⁶⁸

7.2.Snahy o naplnění programu rehabilitací a zákon č.82/1968 Sb.

Jako hlavní cíl svého programu si K 231 vytyčil rehabilitaci pro většinu politických vězňů. Záznamy o případech nezákonností a jejich dokumentace vyšla až v exilu a vydal ji Ota Rambousek a Ladislav Gruber.¹⁶⁹ Do připravovaného rehabilitačního zákona chtěl klub jako zástupce rehabilitovaných samozřejmě připojit i své podněty. Představy o tom, jak by měl rehabilitační zákon vypadat, vtělil jeden z členů výboru Josef Kovářovic do návrhu pro vládu. Tento dokument se jmenoval Zákon o obecném smíru a byl vytvořen 15. května. Měl být proveden tak, aby se vztahoval na všech 128 tisíc vězňů odsouzených na základě zákona č.231/1948 Sb. a č.50/1923 Sb. Tento dokument byl přípravným výborem K 231 schválen 20. května 1968. Tento zákon se skládal ze třech kapitol a jedné preambule. V první kapitole se psalo o tom, kdo má být rehabilitován. Šlo o všechny osoby odsouzené od začátku roku 1948 až do konce roku 1967 za politické přečiny a měly jim být vráceny všechny jejich tituly a majetek a dopomoci jim k tomu, aby dostali práci dle své kvalifikace. V druhé kapitole se jednalo o odškodnění, které měl postižený dostat za každý měsíc ušlého výdělků. Nárok měl přecházet i na dědice. Třetí kapitola se měla zabývat zkoumáním a postihem osob, které tyto nezákonnosti na vězních prováděly.¹⁷⁰

Tento návrh zákona byl předložen 23. května ústavněprávnímu výboru Národního shromáždění. Budoucí zákon o rehabilitaci tak mohl vycházet z návrhů, které by si přáli mít v zákoně samotní političtí vězni.¹⁷¹

¹⁶⁶KLIMENT, Alex.Kdo komu trhá nohu. In *Literární listy* 27, 1968, č.18, s.6.SYSNO 000219003. HEJL, Vilém. Znovu v podezření. In *Literární listy* 27,1968, č.18, s.6. SYSNO 000219003.

¹⁶⁷ ÚSD,sb.KV ČSFR,Fond A: dokumenty získané od občanů,inv.č.645,s.1-8,Okresnímu výboru K 231 z 5.7.1968.

¹⁶⁸ÚSD,sb.KV ČSFR,Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644. s. 12, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

¹⁶⁹ RAMBOUSEK,Ota,GRUBER, Ladislav. et al. *Zpráva Dokumentační komise K 231*.Toronto,1973.ISBN 7307.

¹⁷⁰ÚSD,sb.KV ČSFR,Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644. s. 11, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

¹⁷¹ Tamtéž.s. 24.

Zákonem č. 82/1968 Sb. neboli zákonem O rehabilitacích se začalo zabývat Ministerstvo spravedlnosti na počátku března 1968 a také Národní shromáždění. Zásadami chystané změny legislativy seznámil 20. března 1968 ministr Alois Neuman vládu. Do 20. dubna měl ministr spravedlnosti zpracovat problematiku rehabilitace a nápravy škod, které způsobily nezákonné postupy státních orgánů.¹⁷²

Zákon č.82/1968 Sb. se měl zaměřit na tyto čtyři otázky: 1.) jestli se mají rehabilitace provádět zákonem nebo jestli se má každý případ řešit zvlášť, 2.) jaké kategorie potrestaných lidí by měli vzniknout, 3.) jestli se má rehabilitace provádět, 4.) jak se mají v zákoně o rehabilitaci řešit restituce a reparace. K první otázce se její tvůrci vyslovili tak, že rehabilitace mají být prováděny individuálně, ale stejně jako ostatní otázky zůstaly ještě otevřeny.¹⁷³ Návrh zákona byl 22. května předložen vládě k prostudování.¹⁷⁴

Zákon byl 25. června 1968 schválen na Národním shromáždění 218 hlasy z 219 přítomných poslanců a neuspokojil ani jednu stranu.¹⁷⁵ Nicméně došlo alespoň k nějakému pokroku. Státní pokladna měla na rehabilitace vydat dvě a půl miliardy korun. Poškození měli dostat 20 tisíc Kč. za rok vězení jako náhradu za ušlý výdělek. Nakonec mělo být rehabilitováno asi 50 tisíc politických vězňů. Zákon se také vyjadřoval k osobám, které hrubě porušily svoje povinnosti. Měly být odvolány s funkce nebo se měl být ukončen jejich pracovní poměr. Zákon vešel v platnost 1.srpna 1968 a do 1.srpna 1969 požádalo o rehabilitaci 24 tisíc osob. Z nich bylo rehabilitováno jen 270 lidí.¹⁷⁶ Zákon č. 82/1968 Sb. byl produktem své doby a s jeho podobou nakonec nemohli být spokojeni ani političtí vězňové, ani komunisté, kteří jej schválili.

Po červnových mediálních útocích, které byly na K 231 namířeny, se přípravný výbor snažil situaci řešit a dosáhnout legálního statutu. Proto se několik hlavních členů výboru K 231 v prvních čtrnácti dnech sešlo s komunistickými představiteli a ptali se jich, co mají dělat, aby se to komunistům líbilo. Například Jaroslav Brodský se sešel s vedoucím tajemníkem městského výboru KSČ v Praze Bohumilem Šimonem. Tyto schůzky však k ničemu nevedly.¹⁷⁷

¹⁷² ČTK, Rehabilitační zákon bude vypracován ve druhém čtvrtletí. In. *Rudé právo* 48, 1968, č.120.s.2.ISSN 0032-6569.

¹⁷³ CIGÁNEK, František, FELCMAN Ondřej(ed.). *Národní shromáždění*.3.díl. svazek 1.Praha, 2002.dok č. 36.s.176-179. ISBN 80-7239-134-8.

¹⁷⁴ FELCMAN, Ondřej. *Vláda a prezident*,8.díl. svazek.1.Praha, 2000. Dok. č. 53,s.241.ISBN 80-7239-077-5.

¹⁷⁵ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s. 283. ISBN 978-80-7260-216.

¹⁷⁶ Tamtéž.s.285-286.

¹⁷⁷ ÚSD, sb.KV ČSFR, Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644, s.13, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

Po 18. červnu vypršela zákonná dvouměsíční lhůta a rozběhlo se další kolo rozhovorů mezi K 231 a Ministerstvem vnitra o stanovách. Odpovědní úředníci ale klubu řekli, že mají ve svých stanovách pozměnit především to, kteří lidé mají skutečné právo být členy K 231 a také mají do stanov napsat, kdy se po skončení rehabilitací rozejdou.¹⁷⁸

Prozatímní výbor K 231 tedy začal měnit stanovy. Svůj rozsah činnosti si klub stanovil jen na České zemi ne na Slovensko, kde působila SONOLP. Dále bylo změněno, že členem klubu se mohl stát jen občan odsouzený po 1. lednu 1948 až do 31. prosince 1967 za některý z trestných činů politické povahy, ale ne podle retribučního dekretu. Poslední změnou bylo, že se změnil podmínky ukončení činnosti K 231 s tím, že sdružení zanikne po ukončení svého poslání a to až tehdy, kdy budou obě strany spokojeny. Stanovy byly předloženy 27 června 1968.¹⁷⁹ K 231 se také snažil získat legalizaci v Ústředním výboru Národní fronty (ÚVNF). Proto se sešli třikrát s předsedou NF Františkem Krieglem. Ale ani po poslední schůzi, která proběhla 17. července 1968, se ničeho důležitého nedosáhlo a muselo se jednat dál.¹⁸⁰

Vedení KSČ se i přes tuto iniciativu, kterou K 231 vyvinul, nechtělo zastavit, dokud klub nezanikne. Jedním z činitelů tohoto úsilí byl i tvrdý tlak ze sovětské strany, který se projevil především varšavským dopisem, kde už bylo jasně řečeno, že obrana socialismu není jen věcí Komunistické strany Československa.¹⁸¹ Komunisté proto vytvořili dvě zákonné normy, které jim měli umožnit KAN a K 231 zakázat. První z těchto zákonů měl uzavřít politický systém všem, kteří nebyli v Národní frontě. Tento zákon Národní shromáždění neschválilo.¹⁸² Druhou normou bylo zákonné opatření proti tisku a shromažďování, které vzniklo ve dnech 22-25. července. Proti K 231 by pak mohlo zasáhnout Ministerstvo vnitra.¹⁸³ Zákaz nakonec nevyšel a komunisté se rozhodli, že budou s K 231 dále jednat.¹⁸⁴

Vzniklo několik alternativ, jak se má K 231 transformovat. V prvním případě měl na Ministerstvu práce a sociálních věcí vzniknout útvar, který by zajišťoval správné řízení

¹⁷⁸ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 645: Přípravnému okresnímu výboru K 231 dne 20.6.1968.

¹⁷⁹ STARÝ, Karel. *Vznik, vývoj a činnost K 231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha. Praha, 1992. s. 77-78.

¹⁸⁰ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644, s.16, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

¹⁸¹ VONDROVÁ, Jitka, NAVRÁTIL, Jaromír et al. ed. *Mezinárodní souvislosti československé krize, prosinec 1967-červenec 1968*. díl. 4. svazek 1. Brno, 1995. dok.č.93. s.297-300,80-85765-54-3.

¹⁸² VONDROVÁ, Jitka, NAVRÁTIL, Jaromír. et.al. (ed.). *Komunistická strana Československa*, 9. díl .svazek. 2. Brno, 1999 .dok. č. 99.s.149. ISBN 80-7285-000-8.

¹⁸³ Tamtéž. dok.č.126, s.306.

¹⁸⁴ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644, s.18, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

v oblasti rehabilitací. Tomuto útvaru by radilo významných představitelů, na které by se vztahoval zákon č.82/1968 Sb.¹⁸⁵

Další alternativou by byly rehabilitační komise v okresech, kde by působili zástupci K 231 a Svazu protifašistických bojovníků.¹⁸⁶ Předsednictvo KSČ počítalo s oběma verzemi. Měla vzniknout rehabilitační komise pod Ministerstvem práce a sociálních věcí, kterou by řídili zástupci Svazu protifašistických bojovníků (SPB) a K 231. K 231 měl stáhnout svou žádost o registraci a neměl být celostátní organizací.¹⁸⁷

Poslední jednání o K 231 proběhlo 20.srpna na ÚV KSČ. Zdeněk Mlynář zde řekl, že K 231 přestává fakticky existovat.¹⁸⁸

K 231 se však nechystal ukončit svoji činnost, chtěl s komunisty jednat dál, ale na to již nebyl čas, protože nastal 21. srpen 1968.

8. Osudy členů K 231 po okupaci

Po okupaci vojsky Varšavské smlouvy bylo příslušníkům K 231 jasné, že jejich činnost na legální bázi bude v okupovaném Československém státě prakticky nemožná. Členové K 231 již krátce po půlnoci 21. srpna odstranili nápis ve svém ústředí v Karlově ulici číslo. 17, aby zabránili případnému okamžitému zatýkání ze strany okupantů. Členové výboru také okamžitě schovali materiály o fungování klubu. Část byla ukryta v Národním muzeu. Zbytek materiálů byl zničen. Jediné, co se ještě dochovalo, byly již výše zmíněné materiály dokumentační komise, které vydal až v exilu Ota Rambousek. Výbor K 231 se pak sešel 27. srpna, aby se členové poradili co dál. Dohodli se na tom že ti, kdo budou chtít odejít, mají vycestovat na platný cestovní pas a ne ilegálně. Do emigrace odešli Jaroslav Brodský, Ota Rambousek, Zdeněk Mráz a další. Mezitím se již rozběhla cesta k zákazu K 231. Dne 29.srpna 1968 vydal Ústřední výbor Národní fronty prohlášení, kterým byl systém Národní fronty uzavřen nově vzniklým organizacím. Poté vydalo Ministerstvo vnitra 5. září 1968 své rozhodnutí o tom, že stanovy K 231 nepřijímá. Zdůvodnění vycházelo z toho, že po přijetí rehabilitačního zákona prakticky ukončilo důvod funkce klubu.¹⁸⁹

¹⁸⁵ PECKA,Jindřich,BELDA,Josef, HOPPE, Jiří.(ed.). *Občanská společnost 1967-1970*.2díl .svazek. 2. Brno 1998.dok.č.18.s.49. ISBN 80-7239-008-2.

¹⁸⁶ ÚSD,sb.KV ČSFR,Fond A: dokumenty získané od občanů ,inv.č. 644, s.15-16, Krajská správa SNB Praha z 4.1.1970.

¹⁸⁷PECKA,Jindřich,BELDA,Josef, HOPPE, Jiří.(ed.). *Občanská společnost 1967-1970*.2díl.svazek.2. Brno 1998.dok.č.18.s.50. ISBN 80-7239-008-2

¹⁸⁸VONDROVÁ Jitka,NAVRÁTIL Jaromír. et.al. (ed.). *Komunistická strana Československa*,9.díl .svazek. 2. Brno,1999.dok. č.142.s.448. ISBN 80-7285-000-8.

¹⁸⁹HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s.296-298. ISBN 978-80-7260-216.

Poslední dokument od prozatímního výboru K 231 byl vydán 6. září. Byly to instrukce pro členy K 231, aby do 19. září ukončili veškerou činnost klubu a provedli vypořádání případných závazků, které z této činnosti vznikly.¹⁹⁰

9. září došlo k poslední schůzi Ústředního výboru K 231. Na této schůzi byla projednávána konečná likvidace klubu. Byl zde schválen oběžník, určený pro okresní pobočky, kde se oznamovalo ukončení činnosti. V tomto oběžníku byli také určeni lidé, kteří měli provést hospodářskou likvidaci klubu a předat tyto dokumenty Ministerstvu spravedlnosti. Na konci této schůze ještě předseda K 231 Karel Nigrin vyzval přítomné kolegy, aby v případě svojí emigrace z Československa, nevystupovali jako zástupci K 231, aby nedošlo ke zneužití organizace. Další schůzky se už měly konat pouze mezi jednotlivými členy.¹⁹¹

O ukončení činnosti K 231 napsali předseda a místopředseda klubu 12. září dopis Alexandru Dubčekovi.¹⁹² Poslední věcí, která se ještě stala, bylo předání souhrnu všech pohledávek a závazků na Ministerstvo vnitra. Tento seznam tam zanesl Karel Nigrin 20. září 1968. K 231 tak prakticky ukončil svoji činnost.¹⁹³

Po tomto oficiálním ukončení činnosti členové některých z poboček buď zůstávali ve státě nebo emigrovali. Někteří se dále snažili o nějakou činnost. Jedním z těchto lidí byl i bývalý tajemník K 231 Jaroslav Brodský, který krátce po vstupu vojsk Varšavské smlouvy emigroval do Rakouska. V Rakousku potom 13. září udělal pro britskou televizi interview. V tomto interview prohlásil, že by chtěl odjet do Švýcarska a tam vytvořit organizaci, která by pomáhala bývalým členům K 231, kteří museli po 21. srpnu emigrovat. Tohle prohlášení vyvolalo mezi členy K 231 v Československu veliký rozruch a vedení v Praze se od Brodského distancovalo. Výbor vyjádřil obavy, že toto prohlášení může velmi ohrozit ty členy K 231, kteří zůstali v Československu.¹⁹⁴

Vedení K 231 vyjádřilo toto své rozhodnutí dopisem, který 12. září zaslalo Alexandru Dubčekovi. V tomto dopise se psalo, že Jaroslava Brodského zbavují jeho funkce tajemníka K 231 a jeho další počiny už budou brány jako jeho soukromá činnost. Dále je zde znovu vyjádřená podpora vládě Československé republiky.¹⁹⁵

¹⁹⁰RAMBOUSEK, Ota. Vznik K 231. In: *západ*, roč. VII. únor 1985. č. 1, s. 25. ISSN 0226-3068

¹⁹¹ ABS. Fond A7: Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy, inv. č. 584, č. kart 21, s. 72, Informace z poznatků od 21.8.-24.9.1968 z 25.9.1968

¹⁹² PECKA, Jindřich, BELDA, Josef, HOPPE, Jiří. (ed.). *Občanská společnost 1967-1970*. 2. díl. svazek 2. Brno 1998. dok. č. 18. s. 50. ISBN 80-7239-008-2

¹⁹³ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond D: Dokumenty z archivu ÚV KSČ, inv. č. II/150: informace pro ministra J. Pecnáře, věc: uzavření činnosti K 231 z 23.9.1968.

¹⁹⁴ ABS. Fond A7: Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy, inv. č. 584, č. kart 21, s. 73, Informace z poznatků od 21.8.-24.9.1968 z 25.9.1968.

¹⁹⁵ PECKA, Jindřich, BELDA, Josef, HOPPE, Jiří, Jiří. (ed.). *Občanská společnost 1967-1970*. 2. díl. svazek 2. Brno 1998. dok. č. 19. s. 50. ISBN 80-7239-008-2.

V době oficiálního zákazu K 231 ukončovaly svoji činnost i jednotlivé pobočky po celé republice. I přes toto rozpouštění však měli někteří bývalí členové těchto poboček klubu dál provozovat činnost. 13. září se ve Františkových Lázních na Leninově Třídě objevila vývěska, aby členové bývalých KAN a K 231 vstoupili do řad Československé strany socialistické.¹⁹⁶ Těžko říci, jaký měla tato výzva úspěch, jestli nešlo spíše o politickou provokaci.

V Pardubické pobočce K 231 se zjistilo, že v době oficiálního ukončení činnosti klubu, již místní členové neměli ani spojení na pražské ústředí. Členové této pobočky se báli vykonávat již jakoukoli činnost, aby nebyli zatčeni. Hlavní část členů této pobočky se na víc nacházela v Rakousku.¹⁹⁷

Někteří bývalí členové K 231 se zase měli pokoušet kontaktovat zahraniční, především americkou ambasádu. Takto to udělal tajemník bývalé pobočky K 231 v Českých Budějovicích Josef Šrom. Šrom se měl pokusit přes svého známého Františka Poulu navázat spojení na americkou rozvědku. Další kdo prováděl takovouhle činnost byl jeden z ústředního výboru K 231 v Českých Budějovicích Bohumil Sup. Jeho sestra měla přivést nějaký vzkaz od Pavla Tigrida, ve kterém měly být informace o vývoji v Československu.¹⁹⁸

19. září se v Litoměřicích konala tajná schůze bývalých členů místní pobočky K 231. Tato schůze se konala v hotelu Labuť a členové se na ni domlouvali, jestli mají vstoupit do Socialistické strany.¹⁹⁹

Aktivita členů K 231 neskončila ani v říjnu. Ve znojenském okrese docházelo ke schůzkám na chatě na Vranovské přehradě, která patřila bývalému předsedovi místní K 231 Miroslavu Šumajovi. Měli se zde scházet i členové z jiných okresů. Obsah těchto schůzek zjištěn nebyl. Mnoho funkcionářů bývalého K 231 ale mělo stále strach ze zatčení. Jeden z členů Brněnského K 231 pan Čaha mluvil se svými bývalými kolegy o tom, že jsou na „černé listině“ nově nastupující moci. Sovětská vláda si měla přát nový politický proces s těmito lidmi. Jména členů pražského ústředí, jako byl například předseda K 231 Karel Nigrín, byla sovětským tiskem označena jako držitelé kontrarevoluce v Československu. Pan Čaha také řekl, že do zahraničí byl vyslán člověk, který má oznámit členům K 231 kteří emigrovali, že Jaroslav Brodský už není tajemníkem klubu ,a že nejedná za K 231, ale na vlastní pěst.

¹⁹⁶ ABS,Fond A7: Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy, inv. č.584,č.kart 21 ,s.73, Informace z poznatků od 21.8-24.9.1968 z 25.9.1968.

¹⁹⁷ ÚSD, sb.KV ČSFR, Fond B: Bezpečnostní aparát, inv.č.126, s.4, Informace z poznatků od 21.8-24.9.1968. z 25.9.1968.

¹⁹⁸ ABS,Fond A7: Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy, inv. č.584,č.kart 21,s.65, Informace z poznatků od 25.9-2.10.1968 z 2.10.1968.

¹⁹⁹ Tamtéž. s.68. Informace z poznatků 25.9-2.10.1968 z 2.10.1968.

Členové K 231 vyjadřovali své názory na danou politickou situaci tak jak uvedl bývalý tajemník Jana Masaryka Dr. Antonín Sum. K 231 a KAN měly být rozpuštěny na osobní pokyn generálního tajemníka L.I. Brežněva jako hlavní sídlo kontrarevolučních sil v Československu. Antonín Sum dále naléhal na svoje kolegy, aby kvůli svým rehabilitacím nevstupovali do Lidové nebo Socialistické strany, protože ty jsou zcela pod vlivem komunistické vlády. Avšak nabádal, aby spíše než do těchto stran vstupovali bývalí členové K 231 spíše do Svazu protifašistických bojovníků. Sum dále radil, aby bývalí členové K 231 vyčkali než se objeví nějaká organizace schválená komunisty, pod jejíž hlavičkou by se mohli znovu domáhat svých práv na rehabilitaci a především se scházet a pracovat.²⁰⁰

Na konci října se názory bývalých členů na svoji situaci příliš nezměnily. Stále byly rozebírány otázky jak by mělo K 231 fungovat dál i přes oficiální zákaz. Někteří členové chtěli pokračovat v činnosti na ilegální bázi a ti druzí měli stále snahu dostat se mezi některé povolené organizace, které fungovaly v rámci Národní fronty. Další lidé byli raději pasivní z neustálého strachu ze zatčení. Rozšířila se mezi nimi zvěst, že Sovětský svaz vyžaduje po nově nastolené vládě tvrdé postihy pro lidi, kteří se angažovali v obrodném procesu. Podle této zprávy mělo být na Sibiř odvečeno až 40. 000 osob. Proto se většina členů K 231 snažila o emigraci.

Velkým problémem bylo stále vystoupení Jaroslava Brodského, který svým interview pro anglická media tento strach ještě více prohloubil. Brodský tímto interview ztížil jakoukoli další činnost bývalých členů K 231. Jaroslav Brodský však tímto projevem zřejmě nic nezískal. Do Anglie se sice díky tomu dostal, ale na konci října se již opět nacházel ve sběrném táboře pro emigranty na území Spolkové republiky Německo. V této době se Státní bezpečnost dověděla, že někde v Československu by se měl nacházet dokument na kterém měl být seznam asi 110.000 lidí z řad Státní bezpečnosti, Veřejné bezpečnosti a KSČ, který měl být zlikvidován příslušníky K 231 a KANU. Tyto zprávy se objevily na Hodonínsku. Tento seznam měl být ještě rozšířen o „nové“ kolaboranty a zrádce, kteří se objevili po 21.srpnu.²⁰¹

V listopadu bylo zaznamenáno, že se členové bývalého K 231 pokoušeli zhodnotit komplexně působení svého klubu. Problémem K 231 byl pravděpodobně jeho příliš progresivní program. K 231 měl od začátku pomalu získávat pozice a do klubu přivádět úplně všechny politicky postižené, například i členy Pomocných technických praporů.

²⁰⁰ Tamtéž.s.63-64.Informace z poznatků 2.10-9.10.1968 z 9.10.1968.

²⁰¹ Tamtéž.s.46-48. Informace z poznatků 23.10.-30.10.1968 z 30.10.1968.

V tomto období se měli někteří bývalí členové K 231 pokoušet dostávat mezi studenty, protože ti se jim zdáli být politicky velmi činní.²⁰²

V druhé polovině listopadu se měli členové K 231 snažit ovlivnit politiku socialistické strany. Jinak hlavním zájmem členů klubu byly materiální výsledky připravovaných rehabilitací. V této dokumentaci je také pořízen kompletní seznam o členech prozatímního výboru K 231 v Praze. V této době se také objevili zprávy, že se Brodský do Československa vrátil. Nicméně tato zpráva nebyla potvrzena. Také se mezi členy K 231 objevil třístránkový dokument o skutečném průběhu jednání v Moskvě. Členové K 231 měli tento seznam dále rozšiřovat.²⁰³

Na začátku prosince se členové K231 snažili dokázat, že klub vznikl jen kvůli pomoci politicky perzekuovaných osob a neměl žádné politické cíle. Členové klubu se stále snažili distancovat od projevu Jaroslava Brodského. Brodský potom zareagoval tak, že 30.11. poslal dopis předsedovi vlády Československa, ve kterém mu sděluje, že K 231 byl opět jenom spolek bez politických cílů. A že on rozhodně nehodlá zakládat v zahraničí nějaké podobné organizace. Brodský měl v této době vozit peníze mezi Anglií a Rakouskem, kde je měl uschovávat pro některé lidi z Československa a udržoval styk O. Šmídem a E. Goldstückerem se, kterými měl připravovat exilovou vládu.

V polovině prosince si členové K 231 mezi sebou pouze vyřizovali pár pozdravů. Hovory se soustřeďovaly především na Jaroslava Brodského. Od Brodského se už odvraceli i emigranti v zahraničí. Dále také došlo k diferencí názorů i mezi bývalými členy K 231 v Československu. Tento boj vedl Slavoj Chodounský, který vystupoval především proti Václavu Palečkovi. Chodounský označil K 231 za nešťastné sdružení se špatným vedením a rozhodováním. Špatné vedení K 231 však v této době nekritizoval jen Chodounský, ale další členové, jako byl například pan Nastával, který také označil fungování K 231 za špatné a to i v této době. Podle Nastávala se měli členové K 231 chovat k režimu ve stylu „Padající vody na kámen“.

Jaroslav Brodský nebyl jediný člen kdo prováděl samostatnou politiku v zahraničí. Byl to i další z K 231 Vilém Hejl, který vydal v Mnichově leták ve, kterém kritizuje normalizační politiku a vyzývá k důstojné oslavě 28. října bez provokací. Samotný Hejl se však 30. prosince 1968 vrátil do Československa a svou činnost ukončil.²⁰⁴

²⁰² Tamtéž. s.34-35. Informace z poznatků 6.11.-13.11.1968 z 13.11.1968.

²⁰³ ÚSD, sb. KV ČSFR, Fond B: Bezpečnostní aparát, inv.č.126, s.8-9, Informace z poznatků od 21.8-24.9.1968. z 25.8.1968.

²⁰⁴ Tamtéž. s.4-6. Informace z poznatků 12.12-2.1.1969 z 2.1.1969.

Z uvedených zpráv, které Státní bezpečnost o K 231 v období od září do prosince 1968 dokumentovala je jasně vidět, jak se K 231, i když rozpuštěná, dostala do jejího hledáčku. Státní bezpečnost (STB) vytvářela kolem těchto lidí informační síť. Tyto síť fungovaly v každém kraji. Mezi těmi, kdo pomáhali tyto síť vytvořit, byli někteří bývalí vězni, kteří pro STB z různých důvodů museli pracovat. Byli to Felix Nevřela, Čeněk Slovák a jiní. Tito lidé však byli v menšině. Zájem o sledování bývalých členů K 231 opadl postupně. Plně skončil až po roce 1989.²⁰⁵

K 231 sice zanikl a jeho členové byli po většinu normalizace pod dozorem STB, ale K 231 vznikl i v zahraničí v roce 1967 v Kanadě a poté ve Švýcarsku, kde fungoval do dnešní doby.²⁰⁶

9. Závěr

Obsahem jednotlivých kapitol této bakalářská práce je popis jedné z rozhodujících epizod pokusu československých komunistů o obrodu, lépe vyjádřeno o jakousi humanitu totalitního režimu vzniklého na začátku 2. poloviny 20. století. Při tomto pokusu, nazývaném „Pražské jaro“, vznikla mimo komunisty ovládanou Národní frontu řada občanských organizací, z nichž klub K 231 byl zcela zřejmě tou nejúspěšnější.

Zakladatelé klubu chtěli K 231 prezentovat jako hnutí, které se stará jen o nápravu ukřivděných občanů. Jak je ale několikrát dokumentováno, tak samotní členové tohoto klubu to tak určitě z velké části necítili. Většina členů K 231 byli odpůrci komunistického režimu a na schůzích proto často padala vůči komunistům a STB ostrá slova. A i když se ústřední výbor K 231 snažil dokázat, že tomu tak není, tak nové vedení KSČ k nim takto od samotného počátku přistupovalo, což se také projevilo na postupné snaze K 231 zlikvidovat a to ještě před příjezdem sovětských tanků.

Je zřejmé, že komunisté chtěli mít K 231 pouze jako dočasnou iniciativní organizaci, dočasné občanské hnutí, které mělo prosadit pro politické vězně soudní rehabilitaci. Když však, po přijetí rehabilitačního zákona v červnu 1968, svou činnost K 231 neukončil, museli se jej zákonitě komunisté, jako svoji ideologickou opozici, potom ještě více obávat.

K 231 se tedy i přes svůj nepolitický charakter nakonec politickým opozičním hnutím zřejmě stal a jako takový, byl klub K 231 pro komunisty naprosto nepřijatelnou opozicí odsouzenou k likvidaci.

²⁰⁵ BLAŽEK, Tomáš, BURSÍK, Tomáš. et al. *Aby se to už neopakovalo*. Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha, 2008. s. 66-67. ISBN 978-80-87211-00-7.

²⁰⁶ Tamtéž. s. 71-73.

Nové vzkříšení společenské aktivní činnosti politických vězňů, bylo možné zaznamenat až po rozpadu sovětského komunistického impéria, v přímé návaznosti na Sametovou revoluci v Československu v listopadu 1989.

Dne 30. ledna 1990 proběhl na pražském Výstavišti sjezd asi 5 000 bývalých politických vězňů, který ustavil Konfederaci politických vězňů (KPV).²⁰⁷ Toto sdružení lze v současnosti považovat za nástupnickou organizaci K 231. Pokus vytvořit politickou stranu, opírající se o bývalé politické vězně se vzhledem k sametové euforii nepodařilo.

²⁰⁷ HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. s.310-311. ISBN 978-80-7260-216.

10. Resumé

The purpose of this Bachelors' thesis is to analyze the activities of the club K 231 during the Prague's spring in 1968 in Prague and in South Bohemia. This thesis describes how the communists of the fifties treated people who disagreed with them for different reasons. It also shows the law origins that allowed these repressions and also the groups of citizens, who found themselves in prison. At the beginning of the sixties there were amnesties meaning half of the freedom for these people, because on the loose the vexation went on.

The thesis also describes the first ideas in spring 1968 of establishment of a movement in order to gain the justice for political prisoners. The main characters of the creation of K231 on 31st march in Žofín are introduced in my work as well as the circumstances that led to this event.

You can find in my thesis the description of the almost successful effort of K231 to be legalized by Interior ministry. Than you can read about the incipient program and how the departments were developing around the whole Republic. At the end of this part you will learn about the change in the communist attitude to the club after the threats made by Soviet Union.

The other part of the thesis is about the operations of K231 in South Bohemia, its actions and importance and function outside Prague's headquarters.

In the last chapters the operations of the Prague's headquarters is analyzed. It had to face hard campaign against the club and had to deal with the fact that members of K231 couldn't participate on creation of the rehabilitation law. 21st august 1968 prevented all the efforts of the communists from deciding on principles of the work of K 231.

The closing chapter is dedicated to the year 1968 when the club was abolished and the members actions were mostly about emigration and fear of being arrested. In the conclusion you can find out all about the club's efforts and achievements.

11. Seznam pramenů a literatury:

Archiv bezpečnostních složek:

Fondy:

A7: Sekretariát náměstka MV plk. Jaroslava Klímy. (inv.č.584).

A24: Sekretariát náměstka MV plk. RSDr. Štefana Demjana. (inv.č.898).

A27: Správa výkonné zpravodajské techniky. (inv.č.100).

A2/3: Sekretariát fondu MV III.díl. (inv.č.2281).

BII/2: S-STB České Budějovice II.díl. (inv.č.102,133,140,162).

Archiv Národního muzea v Praze:

Fond: K 231. (inv.č.8,53,54).

Archiv ústavu soudobých dějin v Praze:

Sbírka Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967-70.

Fondy:

A: Dokumenty získané od občanů. (inv.č.409,644,645).

B: Bezpečnostní aparát. (inv.č.123,126).

D: Dokumenty z archivu ÚV KSČ. (inv.č.II/150).

Edice pramenů:

CIGÁNEK, František, FELCMAN Ondřej (ed.). *Národní shromáždění*. 3.díl. svazek 1. Praha, 2002. ISBN 80-7239-134-8.

FELCMAN, Ondřej (ed.). *Vláda a prezident*, 8.díl, 1 svazek. Praha, 2000. ISBN 80-7239-077-5.

KOUDELKA, František, SUK, Jiří (ed.) *Ministerstvo vnitra a bezpečnostní aparát v období Pražského jara 1968 (leden-srpen 1968)*. Díl. 7. Brno, 1996. ISBN-80-85765-71-3.

KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji*. sv.1. Praha, 1991. ISBN 80-8521-007.

KURAL, Václav. *Československo roku 1968*, díl.1. Praha, 1993. ISBN 80-901337-7-0.

PECKA, Jindřich, BELDA, Josef, HOPPE, Jiří (ed.). *Občanská společnost 1967-1970*. 2.díl. 2. svazek. Brno 1998. ISBN 80-7239-008-2.

RAMBOUSEK, Ota, GRUBER, Ladislav. Et al. *Zpráva Dokumentační komise K 231*. Toronto, 1973. ISBN 7307.

VONDROVÁ, Jitka, NAVRÁTIL, Jaromír. et al. (ed.). *Komunistická strana Československa*. 9.díl. 1. svazek. Brno, 1999. ISBN 80-7239-056-2.

VONDROVÁ, Jitka, NAVRÁTIL, Jaromír. et.al. (ed.). *Komunistická strana Československa*.9.díl .svazek. 2. Brno,1999. ISBN 80-7285-000-8.

VONDROVÁ,Jitka,NAVRÁTIL, Jaromír et al.ed. *Mezinárodní souvislosti československé krize,prosinec 1967- červenec 1968*. díl. 4. svazek 1. Brno, 1995.ISBN 80-85765-54-3.

Literatura:

BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo*.Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.ISBN 978-80-87211-00-7.

BRODSKÝ,Jaroslav.*Řešení Gama*.Praha,1990. ISBN 80-7106-009-7.

HOPPE, Jiří. *Opozice 68, Sociální demokracie KAN a K 231 v období pražského jara*. Praha, 2009. ISBN 978-80-7260-216

KAPLAN,Karel. *Kořeny československé reformy 1968*.1.díl.Praha, 2000. ISBN 80-7239-061-9.

KAPLAN,Karel,PALEČEK,Pavel. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. Brno, 2001. ISBN 978-80-7364.

KOL. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. díl I. A-I. Praha, 1980. ISBN 505-21-856.

Kol. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. díl. II. J-Pri. Praha, 1981 . ISBN 505-21-856.

MLYNÁŘ,Zdeněk. *Mráz přichází z Kremlu*.Praha,1990.ISBN 80-204-0196-2.

RAMBOUSEK,Ota, *Paměti lichoběžníka*. Praha,1992. ISBN 80-85625-22-1.

RAMBOUSEK, Ota. *S prstem ne spouští*. Praha, 1997.ISBN 80-85625-70-9.

Nepublikované odborné studie:

STARÝ,Karel. *Vznik, vývoj a činnost K 231 v roce 1968*. Diplomová práce. Katedra hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha.Praha,1992.

Elektronické zdroje:

BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš.et.al. *Aby se to už neopakovalo*. Zvukový záznam zakládajícího shromáždění K-231 na Žofíně 31. března 1968. [CD-ROM].

Šír,Vojtěch. *Pražské jaro 1968 - Klub 231*.Seminární práce FF UK V Praze,1999. [cit.2010-7-1]. URL:< <http://k231.fronta.cz/>>.

Noviny:

Jihočeská pravda. 24,1968, č.145, SYSNO 000228287.

Lidová demokracie. 24, 1968,č.91,122. ISSN 1210-1168.

*Literární listy.*27 ,1968 ,č.18. SYSNO 000219003.

*Mladá fronta.*24 1968,č.92, 109. ISSN 1210-1168.

Práce. 24 ,1968 ,č.20,91,123,150. ISSN 0231-6374.

*Reportér.*3,1968,č.24. ISSN 0486-4433.

*Rudé právo.*48,1968 ,č.53,88,120,148,152,153,160. ISSN 4818-0032-6569.

*Svobodné slovo.*24,1968 ,č.24,88,91,131. ISSN 1210-1177.

*Student .*4,1968,č.21. SYSNO 000274499.

Večerní Praha. 14,1968, č.76,78.ISSN 1210-1177.

Západ: časopis pro Čechy a Slováky. 7, 1985,č.1, ISSN 0226-3068.

*Zemědělské noviny.*24 ,1968 ,č.77,132. ISSN 0139-5777.

12. Obrazová příloha:

1.Předsednictvo K 231 na ustavující schůzi v Pražském sále na Žofíně, 31.3.1968.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo.*Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.24.ISBN 978-80-87211-00-7.).

2.Fotografie Karla Nigrína, kterou pořídila Státní bezpečnost z roku 1949.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo.*Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.42.ISBN 978-80-87211-00-7.).

3.Fotografie Jaroslava Brodského z vězeňského spisu z roku 1951.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo.*Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.43.ISBN 978-80-87211-00-7.).

4.Fotografie Josefa Kovářovice po zatčení z roku 1954.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo.*Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.43.ISBN 978-80-87211-00-7.).

1. Předsednictvo K 231 na ustavující schůzi v Pražském sále na Žofíně, 31.3.1968.

(Zdroj: BLAŽEK, Petr, BURSÍK, Tomáš et. al. *Aby se to už neopakovalo*. Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha, 2008. s. 24. ISBN 978-80-87211-00-7.)

2. Fotografie Karla Nigrína, kterou pořídila Státní bezpečnost z roku 1949.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo*.Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.42.ISBN 978-80-87211-00-7.).

3.Fotografie Jaroslava Brodského z vězeňského spisu z roku 1951.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo*.Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.43.ISBN 978-80-87211-00-7.).

4.Fotografie Josefa Kovářovice po zatčení z roku 1954.

(Zdroj: BLAŽEK,Petr,BURSÍK,Tomáš et.al. *Aby se to už neopakovalo*.Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231. Praha,2008.s.43.ISBN 978-80-87211-00-7.).

